

Firim fafu Fásum me ti Maruk anabaw ahić fo me **Waf waw wabaj me n'élébur yauye**

Elébur yauye Maruk nahiýohić bi n'ejangaraay galelen me bugo pe Esúif gúttut. Yo eomme ewansil yay yafañ me n'ereore sasuso saamme sífaji. Ebajut to lobi mala fiñile Yésu. Ebajut þop balober bahulie baa Yésu. Bare til egitengiten bagitener bammenje baa bíemor, bal esen úsota gahoy ni baa síceñor. Ticeto egitengiten báþajuler balet dó ni sasu siewansil.

Ewansil yay yaa Maruk enabennaben bajaer babu baa siewansil sasu saa Mácie ni Lík. Ni buju babu bala yo egitengiten búoh Yésu aamme **Añol Aláemit** (Maruk 1.1). Mb'uçigal ni fúbanum yo, Añol Aláemit nabbañi n'ekurua min acket (Maruk 15.39).

Ni gañas gagu gátiar gagu gal éllebur yay (Maruk 1.1-8.26), Yésu amanjut min bugan bugagu gufaen guffas o aamme ay. Nah'assen gahoy úsotaaw, náh'ápuren siseytane sasu ni bugan bugagu, nah'alob ni sembe sámah ró. Bugan bugagu nihi gurorenor ñer guoh : « An ahumu o aamme ay ? » Bare Yésu naah bugan bugagu gajoh me búoh guffasol : « Jambi jigen ánóan ínje iomme ay. »

Gañas gagu gáutten gagu gal éllebur yay (Maruk 8.27-16.20) gukakan min fasi bu

Yésu áamum me Añol Aláemit. Bugan bugagu bugaa no guruhenenruhen bugan bugagu búgamah bugagu gajogi me maageima ti úlaemit. Bugan bugaubugi búgamah bugagu nihi gukanenkan waf wajahaliene, gúpiraenete, nihi guteb ebej ni mataño mánoman.

Bare Yésu hani min áni me arafuhow, o bae Añol Aláemit nam. Ulagorol to baenah gujogenut yo iki gujunden Yésu tinah talu to nabelei me n'eçet. Afan ekosombil ace no najuh me Yésu aam n'eçet naah : « Aíne ahumu maagen Añol Aláemit omene ! » (Maruk 15.39)

*Gavare gagu gaa Saanj Batis
(Mácie 3.1 ; Lík 3.1-18 ; Saanj 1.19-28)*

¹ Firim fafu fásüm me faa Yésu Kirista, Añol Aláemit, maa fiçili. ² N'élébur yay yal aboñer ahu Esai, Aláemit naage :

« Pan iboñ ájaenumaom gahonjen ayabi gayon
min mb'atejen bulago babu bi n'aw*. »

³ « Firim fúpureul baubu n'eparandan yay nihi
fuoh fatiya :

“Jitejen fukaen bi ni Ataw !

Jiyaol ulago waçole[†] !” »

⁴ Ajáenuma-gahonjen ahumu o aamme Saanj Batis. Babu ni gafit gagu gámah gagu nápuollo nah'avare bugan bugagu naagil : « Jíbahen bakanerul min íbatiseul, min mbi Aláemit aboketul utilul. » ⁵ Bugaa mof mamu pe maa Yúde bi ni bugaa Yérusalem ró pooil nihi

* **1:2** 1.2 Juluj Malaki 3.1 † **1:3** 1.3 Juluj Esai 40.3

gujow gutogol bo, ban n'gugiten utilil bújoñor ésuh yay þe, min ñer Saanj ábatiseil ni fal fafu faa Suruden. ⁶ Saanj ahumu bisimool ni bufal eñokombo bucokori, ban nah'ahogo gasinja gaa gabañ ni fuhoñolol. Ujamen-émit ni múhum maa baha nah'atiñen. ⁷ Nah'avare aah : « An ahu afanjom me sembe fúf umu n'éjoul búsolom, ban ínje iþilotout bi éñuþ ijål unew sidalaol. ⁸ Injé ni mal níbatiseeul, bare açila þan ábatiseul ni Biinum Banabe. »

Saanj o n'gábatise Yésu

(Mácie 3.13-4.11 ; Lík 3.21-22 ; 4.1-13)

⁹ Ni gunah gaugu, Yésu náþurul Nasaret ni mof mamu maa Gálile ákail Saanj ábatiseol ni fal fafu faa Suruden. ¹⁰ No Yésu aamme n'éþurul ni mal mamu, najuh émit yay épegulo, ban Biinum Banabe m'búavul birembor ni o ti gálab. ¹¹ Ni baj firim fúþurul n'émit fuoh : « Aw uomme Añolom o nifañ me níbbolie ; ésumayom þe ni aw yom. »

Seytane o n'élingen Yésu

(Mácie 4.1-11 ; Lík 4.1-13)

¹² To baenah, Biinum Banabe m'bilen Yésu ajow bi ni gafit gagu gámah gagu. ¹³ Nanamo bo gunah úvi gúuba (40) ; ban ni gunah gaugu, Seytane náh'álingen gáinen gagu gola. Narobo bo o ni súnuhurenj sasu saa baha, ban emalakaay nihi gucokorol bo.

Yésu o n'evoh ulagorol gútiar

(Mácie 4.12-22 ; Lík 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ Ni gunah gaugu, n'gujoh Saanj Batis gúrur ni fipeh. Púrto, Yésu najow bi Gálile ; navare bo

Firim fafu Fásum me fal Aláemit. ¹⁵ Nah'aah : « Tinah talu tabeli me tiêige, Jávi Aláemit julofulo ! Jihat bakanerul baarat me min jínen Firim fafu Fásum me ! »

¹⁶ Funah fice, Yésu o n'ejow galam fal fafu fápurut me faa Gálile, najuh umbala gúuba, Simon ni atiol Andere, gubet simbalil dó ni fal faufu. ¹⁷ Naagil : « Jújoul jilagenom, ban þan ikanul jíni umbala bugan. » ¹⁸ To baenah, n'guhato simbalil min gulagenol.

¹⁹ No Yésu abbañ me atos ráli maa, najuh Saak ni atiol Saanj, guñol Sebede, gúni m'busanail n'gaheten simbalil. ²⁰ To baenah navogil ; n'guhat þail ni urokaaw dó ni busana babu min gúpurul gujaor ni Yésu.

*Yésu náþuren eseytane ni an
(Lík 4.31-37)*

²¹ Púrto, Yésu ni ulagorol n'gujow bi n'ésuh ece yo guvoge me Kapérinaum. No fíiyay Esúif yay fiçih me, Yésu nanogen ni yan yay yaa galaw, aban nanamo éþajul ésuh yay gurim Aláemit. ²² Bugan bugagu n'gujahali baligenerol fan, mata naligeneligen ti an ayabe sembe, búli ni wo úþajula gúboñ Aláemit bugagu nihi guligen me.

²³ Bajen dó ni yan yauyu yaa galaw ace áine o eseytane enone ; áine ahumu náþib aah : ²⁴ « Yésu ala Nasaret, wa numanje ni wóli ? Nukelo jabanolí ? Niffase ay nom : An ahu anab me ala Aláemit. » ²⁵ Yésu nannur yo aah : « Uþanor, ban núþur cab n'áine ahumu ! » ²⁶ Ñer eseytane yay nekan áine ahu nailo avenjeñor, mbiban néþur ni o n'eya nímoro gáþib gámah.

²⁷ Bugo þe gajahali n'gunonil iki nihi guorenor guoh : « Dáuru wa uomme úru ? Baligener mul bice buvugul bal an ayabe sembe ! Hani may siseytane sasu nihi súttun wo nalobe so me. »
²⁸ Ñer gajaol n'gufaen guuno ni mof mamu þe maa Gálile.

*Yésu o n'esen gahoy aol Simoñ Pier ni guce þop gammeñe
 (Mácie 8.14-17 ; Lík 4.38-41)*

²⁹ No Yésu ápollo me ni yan̄ yay yaa galaw, najow bi yan̄ Simoñ ni Andere, manur ni Saak ni Saan̄j. ³⁰ Toker aol Simoñ aarema umuen dó min afiye bújusa bajogerol ; n'gufaen gulob Yésu mola. ³¹ Ñer Yésu nalofol, najogol n'gañen ailen, ban bújusa babu m'búpur to baenah ni o, min ñer aare ahu anamo ecokoril.

³² Mb'uçiga gallim, no fíbiñel fulo me, n'gunjal lol úsotaaw þe ni bugagu bugo siseytane sunogen me. ³³ Esúh yay þe n'gúþurul gúkail guomunor to bújonor ganegen yan̄ yay. ³⁴ Ñer Yésu nasen gahoy bugan gammeñe bugal úsomut wábuliore. Naham þop siseytane sammene, ban nemme siffasol, ahalut so min sulob.

*Yésu o n'ejow Gálile þooyo
 (Lík 4.42-44)*

³⁵ Tinahurab, to m'basarerut, Yésu nailo aban náþurul ajow bi tiñ talikoe ak'anamo bo galaw. ³⁶ Simoñ ni bugagu gaamen to me ni o, no guiyulo me, n'guilo gulipol. ³⁷ No gujugol me, n'guogol : « Bugan bugagu þe aw gulipe mee ! » ³⁸ Naagil : « Utosal mbaa sasu súsuh salof me yauye, tima nivare bo may ; mata dáuru diçile

níjoul. » ³⁹ Púrto, najow mof mamu maa Gálile poomo, nah'avare ni san sasu saa galaw n'eham siseytane sasu nímoro.

*Yésu o n'esen gahoy an ala háhae
(Mácie 8.1-4 ; Lík 5.12-16)*

⁴⁰ Funah fice, ni baj ánaíne o háhae ejoge ájoul atoh Yésu. No nalofol me, nalo aya gújulol naagol n'efotenor dó : « Umaj me, nújue ukánom nihoy ijañ ti no ! » ⁴¹ Yésu enilol nerum áine ahumu bireg naalen gañenol agorol naagol : « Yoo, nimaje. Uhoy ujañ ! » ⁴² To baenah háhae yay néþur ni o, ban nakur. ⁴³ Ñer Yésu nabbañenol akay n'eçafol táñi nímoro ⁴⁴ aah : « Ukánum ! Jamb'ulob yo me ánoan, bare ujow iki ateñena ahu ajugi, ban nukan bítenen babu bo gúboñ gagu gaa Móis gulob me, min ugiten ésuh yay búoh nuhohoy. » ⁴⁵ Bare áine ahu no náþullo to me, nanamo eamben fatiya elob yay aban babu þe, bireg Yésu abbañut áju anogen n'ésuh m'babbuyut. Ñer náh'átij babu tíyan tiñ talikoe, bare mónan, bugan bugagu nihi gúþurul ulam waw þoowo íkiil gutogol.

2

*Yésu o n'ekan abofoa nahoy
(Mácie 9.1-8 ; Lík 5.17-26)*

¹ Púrto gunah guman, Yésu nábbáñul bi Kapérinaum. Bugan bugagu n'gufaen guun búoh umu súndo ² min gúteil fuyoñ íkiil guomunor dó, bireg gureut hani to n'gónonum gagu. Yésu nanamo egitenil Firim fafu Fásüm

me. ³ Ñer ni baj wáine gubbagir gútebul an abofoe mbaa ni o. ⁴ Nemme gújuut guçih to naamme mala jammenj jaju jaa bugan bugagu, ñer n'gúhaful bimilum babu bípimbor to Yésu ailō me, guban n'gúannul n'élū yauyu abofoa ahu ni gapeh gagu dó nafileni me. ⁵ No Yésu ajuh me gáinenil, naah abofoa ahu : « Añúm, utili uboketiboket. »

⁶ Bajene úpjajula gúboñ Aláemit ganamoen to, ban nihi gapinor guoh : ⁷ « Aíne ahumu bu nájue alob mee ? Dáuru gújel Aláemit ! Arafuhow ay ájue aboket util, íni let Aláemit bareol ? » ⁸ To baenah, Yésu naffas gapinoril min aagil : « Wa uçile n'jibaj gapinor ti gaugu ? ⁹ Julobom paa, eoh abofoa ahu “Utili uboketiboket,” ter eogol “Uilo, unjar gapegi min ujow,” wa ufanje ésum elob ? ¹⁰ Bare waf wanur nimañe jiffas : Añol Arafuhow nayayab babe ni mof sembe n'Aláemit sal eboket util bugan bugagu. » Naban nábaho mbal abofoa ahu naagol : ¹¹ « Injé ilobi yo, uilo nuñar gapegi min uot bi yanji. » ¹² Ñer to baenah, abofoa ahu nailo, nañar gapegol aban nápur bújonoril bugo pe. Gajahali gámah n'gunonil bireg n'gunamo esalen Aláemit nihi guoh : « Júmusut jujuh waf ti wauwu. »

*Yésu o n'evoh Lévi bi éni alagorol
(Mácie 9.9-13 ; Lík 5.27-32)*

¹³ Púrto, Yésu nabbañ ápur ajow bi galam fal fafu fápurut me faa Gálile ; ñer fítiman fafu pe ni fújoul futogol bo min anamo gavareil. ¹⁴ No natos me maa, najuh ace áine gajaol Lévi, ápur

Alife, arobo to nah'ayab me búalen. Yésu naagol : « Ulagenom ! » Ñer Lévi naiyul alagenol.

¹⁵ Búsol, Lévi navoh Yésu ni ulagorol fitiñ yanjol, manur n'uyaba-búalen gammene, ni bugan bugo ujail uhajene may ; maagen bugan gammene ti bugaubugi ubuguen n'elagen Yésu.

¹⁶ Ñer úpjajula gúboñ Aláemit bugagu bugaa gayoñ gagu gal Epárisie yay, no gujugol me áni n'etiñor ni bugan bugaubugi, n'guoh ulagorol : « Wa uçile náni n'etiñor n'uyaba-búalen bugagu ni bugagu utila ? » ¹⁷ Nemme Yésu naune wo gulob me, naagil : « Let bugan bugagu gaamme apuñil guñese ásotena, bare til úsotaaw. Mo may ijoulat bi evoh bugan bugagu gaçol me, bare til utilaaw. »

*Yésu o n'épajul mala baor
(Mácie 9.14-17 ; Lík 5.33-39)*

¹⁸ Funah fice, ulagora Saan Batis ni Epárisie yay n'gúni m'baor. Ñer bugan guce n'gúkail guoh Yésu : « Wa uçile ulagora Saan Batis ni Epárisie yay nihi guor min búguiya mati nihi guor ? » ¹⁹ Yésu naagil : « Jínene piañ búoh funah faa búyabo, ubuge ayaba ahu gújue piañ guor açila baamer to ni bugo ? Nánonan no naroñ to ni bugo, gújuut guor. ²⁰ Bare funah fice þan fiçigul no gujae me eram ayaba ahu n'guñenil ; no ñer þan guor me.

²¹ An nd'anjar gaçaç gavugul gal épis ateh gaporoh ni bisimo bufan ; akan mo me, gaçaç gagu gavugul gagu þan gunoçul gafan gagu min til ñer élu yay efañ gauñ. ²² An nd'aoren þop bunuh bijeb ni siçan sifan aban natoj so ; akan

mo me, bunuh babu þan bufaç so min ñer so pooso súbburi. Bare til níh'íni mee nuoren bunuh babu bijeb babu ni siçan sasu suvugul sasu. »

Yésu nafafan funah fafu faa fíiyay

(Mácie 12.1-8 ; Lík 6.1-5)

²³ Funah fice faa fíiyay, Yésu ni ulagorol n'gúni n'esat ulah waw. Bugo n'ejow yay, ulagorol n'gunamo ehen gukoñ gagu. ²⁴ Ñer Epárisie guce n'gúkail guogol : « Aþaa uluj ! Wa uçile ulagorai n'gúni n'ekan waf wo gúfirene funah faa fíiyay ? » ²⁵ Naagil : « Buru til júmusut jijanga wo David akan me funah fice no bieb bujogil me, o ni galageneol me ? ²⁶ Leti nanogenogen ni Fúggut Aláemit, gannay gagu go Abiatar aamen me afan uteñenaaw, aban náñarul unaç waw wo gúji ró me Aláemit gutiñ açila ni galageneol me ? Ban unaç wauwu uteñenaaw bugo bareil guote gutiñ wo. » ²⁷ Aban naagil : « Fíiyay fukanikan bi ni arafuhow, bare let arafuhow akani bi ni fo. ²⁸ Yo eçil me Añol Arafuhow o aamme afan ahu ala fíiyay fafu fololal. »

3

Yésu o n'esen gahoy an ahaje ni gañenol

(Mácie 12.9-14 ; Lík 6.6-11)

¹ Funah fice, Yésu nabbañ anogen ni yan yay yaa galaw. Ni baj ró ánaíne ace ahaje ni gañenol. ² Ñer Epárisie yay gaam dó me n'gunamo elujor Yésu ter þan asenol gahoy funah faufu faamme faa fíiyay, min mbi gúju gújogumol ni yo. ³ Yésu naah áine ahu ala gañen gagu : « Úilo tautu

bújonjor ésu yay pe. » ⁴ Aban naagil : « Wa gúboñ gagu gulobe ekan funah faa fíiyay : maaro ter maarat ? Eþagen buron an ter ehalol naçet ? » N'guþanor to cem. ⁵ Ñer Yésu ni mujogol mala muak uinumil. Nailo abbañil gúçil ni bitiña-fiñ dó, aban naah áine ahu : « Uraw þaa gañeni ! » Naraw go, ban n'guhoy to baenah. ⁶ Ñer Eþárisie yay n'gúþur tíyan, n'gufaen gujugor to ni majase ni bugaa gayoñ gagu gaa Herod bi effas bu gujae ekan min gunemen Yésu.

Fítiman fámah ni fulagen Yésu

⁷ Púrto, Yésu nañago abbañen mbaa falfafu fáþurut me faa Gálile n'ulagorol dó. Fítiman fámah ni fulagenol, faa bugan gáþullo Gálile, Yúde, ⁸ Yérusalem, Idúme, súsuhsasu saamme ñagagu falfafu faa Suruden, ni ulam waw waa Tir ni Sidon. Fujoulojow bi ni o, mata fuuwun wo nakane me pe. ⁹ Ñer Yésu naah ulagorol gulipulol jisana jíni n'guñenol, mamu jambi fítiman falfu fugogenol. ¹⁰ Maagen mamu, nemme násotenesoten bugan gammene, bugan bugagu pe gásomut me nihi guvunorul mbal açila bi egorol. ¹¹ Bugan bugagu bugo siseytane sulo me gujugol me, ni sikanil n'guya gújul bújonjorol n'gúþib fatiya guoh : « Aw uomme Añol Aláemit ! » ¹² Bare o nah'annur so táñi bi éfiren so jambi súþunnol n'ésuh.

Yésu o n'eþob upotoraol

¹³ Mbiban, Yésu najin n'erijan ece yaamen galam gaugu ; navoh bugo namañ me n'gujow gutogol dó. ¹⁴ Naçob ni bugo bugan gono

guñen ni gúuba gajae me éni to ni o, ni þop bi eboñil guke gavare, ¹⁵ ni sembe sasu ró sal eham siseytane sasu. ¹⁶ Bugo naçob me, ujail uwe : Simon, o natajen me gajow gagu gaa Pier, ¹⁷ Saak ni atiol Saan, guñol Sebede, bugo nasale me Boaneruges, dóemme "guñol fuþaranu", ¹⁸ Andere, Fílip, Barutelemi, Mácie, Toma, Saak añol Alife, Tade, Simon atigena* ahu ¹⁹ ni Yudas Isikariot, ajae me ennomen Yésu.

*Yésu o n'þajul mala siseytane sasu
(Mácie 12.22-32 ; Lík 11.14-23 ; 12.10)*

²⁰ Mbiban n'gúbbañul bi ni yañ yay. Fítiman fafu ni fubbañ fuomunor iki gubajout bi fitiñ. ²¹ No buganol guun yo me, n'gújoul bi ejogol gúaenum ni sembe, mata n'gaþinoril naliolio.

²² Ni baj úþajula gúboñ Aláemit gápollo Yérusalem guoh : « Belisebul, aamme afan siseytane sasu, aam ni o ; o açile náju nah'aham so. » ²³ Ñer Yésu navogulil, nañar búnogor nalob ni bugo aah : « Bu Seytane ájue aham Seytane ? ²⁴ Bugan gagume jávi gutigenoro me, jávi jauju þan jinemo. ²⁵ Ban may bugan gagume yañ gutigenoro me, yañ yauyu þan enemo. ²⁶ Iní me maagen Seytane naiyuloilo bi etigenoro, kan nagabogabor, ban añumut eþio ; mola ñer mubae.

²⁷ An ájuut anogen ni yañ yal an abaje sembe ák'ákuet ró fubajol o m'bamundumut ajogol

* **3:18** 3.18 atigena : Simon ni gupalol Esúif guce, bugo gumajen me etigen bugaa Rom gaamme ni fuhow mof mamu.

ahoh ; aban me, no ñer þan áju me ákuet waamme ni yañ yay.

²⁸ Maagen, ínje ilobul yo, util waw þe wo bugan bugagu gukane me újue uboketi, ti þop ujel waw wo gujel me guya n'Aláemit. ²⁹ Bare an ajel me Biinum Banabe, an ahumu mót'ámus ayab gaboket ; nabaje gatil go mati gúmus gunemo. »

³⁰ Yésu nalobil mee mala min guoh me eseytane eom ni o.

Guti Yésu ni jaol

(Mácie 12.46-50 ; Lík 8.19-21)

³¹ No jaw Yésu ni gutiol guçilo me, n'guilo bo tíyan min guboñ guvogulol. ³² Fítiman fafu funamonamo fúgolol fúharo ; ni baj an aagol : « Uutten þaa, jai, gutii ni gúlini ubugi tíyan, ban aw gumanje bujuh. » ³³ Yésu naah : « Ay aamme jaom ? Bugay guomme gutiom ? » ³⁴ Mbiban, nailo aluj abosor bugan bugagu ganamo me gúgolol, aban naah : « Jaom ni gutiom fañ bugo guomme ubuge : ³⁵ ánoan akane wo Aláemit amanj me, an ahumu o aamme atiom, álinom, jaom. »

4

*Búnogor babu baa sittam sasu dó euh yay elo
me*

(Mácie 13.1-17 ; Lík 8.4-10)

¹ Púrto, Yésu nabbañ anamo gavare galam fal fafu fáþurut me. Fítiman fámah ni fúkail fuomunor to ni o bireg nájuþo ni busana min atos ahat fibil fal fafu. Fítiman fafu þoofo fo ni

fíni bo galam fal fafu. ² Ñer nanjar búnogor min avareil waf wammeje nah'aagil : ³ « Juutten ! Baje abela-euh ace ápollo bi eke ebet euh. ⁴ O n'ebet euh yay, eceyo nelo n'galam bulago ; upu waw n'úkail utiñ yo pe. ⁵ Yayuyo nelo tiñ taa sival, to eus emmenjut ; nefael eil mata guar yo gújuut gunogen síki. ⁶ Bare no tinah talu tirabulo me, nepab ehay kak mala min guar yo gujout me síki. ⁷ Eceyo yo nelo tiñ taa sijen. Sijen sasu ni sibbagul iki súnumen yo, min ñer etogut ebuh mitiñ. ⁸ Ece nelo ni mof maaro ; eçila nebbah wári iki ebuh mitiñ mimmenj : uhager uce n'ubugor wono ávi ni guñen, uce úvi gúfaji, wawu ekeme. » ⁹ Mbiban Yésu naah : « An abaj me gunnu gal eun, aun. »

¹⁰ No gunjaño to me bugo bareil, o, galofol me ni ulagorol gaamme guñen ni gúuba, ubuge n'gurorenol mala únogor wauwu wo nalob mee ni wo. ¹¹ Naagil : « Buru Aláemit nájiulji min júju jujoh firim fafu faa Jáviol fásiki me ; bare bugagu gábuli me ni buru, waf waw pe únini ni bugo ti urej tíj to. ¹² Maagen Bahiêr babu buoge :

“Mánoman guluje, mati gujuh,
mánoman guuttene, mati gujoh,
dó pe jambi funah fice n'gúbbañul mbal Aláemit
min guyab gaboket gal utilil*.” »

Yésu o n'egiten búnogor babu baa sittam sasu

¹³ Yésu natajen aagil : « Jujogut wo búnogor baube bulobe ? Bu ñer jijae éju jujoh wawu únogor ? ¹⁴ Yoo. Abela euh yay, Firim fafu

* **4:12** 4.12 Juluj Esai 6.9-10

Fásum me naam n'eroh. ¹⁵ Bugan bugagu bugo guomme ettam yay. Gaamme ti galam bulago babu dó firim fafu furogi me, bugo guomme gayañ me eun fo, bare ɿait Seytane naçigul min áþuren warogi me ni bugo. ¹⁶ Bugagu gaamme ti tiñ taa sival, bugo guomme gaun fo me, ban n'gufaen guyab fo to baenah n'ésumay ró, ¹⁷ bare filut guar ni bugo ; bugo bugan bugom gañumut eþio : no sílam sasu ni gálatien gagu sijae me eçigul mala firim faufu, n'gufaen gubelen gáinenil. ¹⁸ Bugaguil gaamme ti tiñ taa sijen, bugo guomme gaun fo me, ¹⁹ mbiban gapinor gagu gaa buron be, gásibo fubaj, elip másume mónan ni síkail súnumen fo min fújuut fubugor ni bugo. ²⁰ Bugaguil gáni me ti mof maaro, bugo guomme gaune fo me, n'guyab fo wári mbiban, n'gúñarul ni buronjil waf waaro wammenje ti emano : uhager uce n'ubuh wono ávi ni guñen, wawu úvi gúfaji, ucewo wono ekeme. »

*Búnogor babu bal ejaja yay
(Lík 8.16-18)*

²¹ Yésu nabbañ aagil : « An nah'asaesaen þian ejaja mbiban nañar yo árur n'elap ter fattam bura ? Leti þan aremben yo n'ebamba ? ²² Bajut waf wakopeni wañumuti egiten ; bajut waf wafuli wañumuti éþuren ni mañanno. ²³ An abaj me gunnu gal eun, aun. »

²⁴ Natajen aagil : « Jikan to uinumul ni wo juune me. Galigum gagu go jijae me enjar n'jilih bugan bugagu, go may Aláemit þan aligumul me ni go, mbiban þan atajen anaþul to waf uce.

²⁵ An abaj me, þan ayab fañ to ; bare an abajut me, o þan guramol þe bi ni jo náhagum me ró.
»

Búnogor babu bal euh yay yailoro me

²⁶ Yésu nabbañ aagil : « Jávi Aláemit jínini ti an aam n'ebet euh n'ettam. ²⁷ Amóri-o, álio-o, min sufuga sasu ni sutufunaha sasu sígale me, euh yay þan eil nebbah ék'éjalo o m'baffasut to wáfowaf. ²⁸ Ettam yo neh'ejjonenoro waf yo : þan emundum ni gafos gagu, mbiban fukoñ fafu, balama búsol bahager babu m'bimmejen kab fukoñ fafu ; ²⁹ ban no mitiñ mamu mukae mual, nárur dó garusumol, mata epit eçige. »

Búnogor babu baa jukol buyaba jaju

(Mácie 13.31-32, 34 ; Lík 13.18-19)

³⁰ Yésu nabbañ aah : « Jávi Aláemit ni wa þiañ nújuale uligoral jo ? Búnogor bay þiañ bújue búþajul jo ? ³¹ Jínini ti jukol buyaba jo guroge n'ettam. Jo jifañe gatiti mukol mamu þe ; ³² bare no jurogi, þan jiilul iki jifañ gabbah mununuh mamu þe maam dó me ni gafat gagu, ban þan ijef uan wájalo ; mamu upu waw n'úju ulef ró.
»

³³ Unógor wammeñe ti baube Yésu nah'anjar me min agitenil Firim fafu Fásom me, re ni wo gúju me gujoh. ³⁴ Nd'alob ni bugo o m'banjarut únogor ; bare gunamo me o ni ulagorol bugo bareil, náþajulil wo þoo wo.

Yésu nakan fírus fámah ni fuyom

(Mácie 8.23-27 ; Lík 8.22-25)

³⁵ Funah faufu fanur fafu tinah n'eseor, Yésu naah ulagorol : « Utíþal fal fafu uloal ñagagu.

» ³⁶ Ñer n'guhato fítimanfafu min gújaenumol ni busana babu dó naamme ; ni baj þop usana uce unaþ bola. ³⁷ Piout, fúrus fámah ni fiyulil ; gulongos gagu n'góloul dó ni busana babu iki bufaen bíni n'emmej mal. ³⁸ Bare açila Yésu umuen ni fúrum busana babu min afiye áhag fuhoor ni fúhagoum náni n'gámori. Ulagorol n'gúliol n'guogol : « Afanóli, buenne ? Butumi bilebo min uomal maa n'ejow bi eçet ? » ³⁹ Ñer nailo nannur fúrusfafu, aban naah falfafu : « Uþanor ! Ulluhor ! » Ñer fúrusfafu ni fuhat, ban falfafu ni fíjebi yem. ⁴⁰ Mbiban naagil : « Wa ucile n'júholi re me ? Bu jilet mee n'ebaj gáinen n'ínje bi maer ? » ⁴¹ Ñer gáholi gámah n'gunonil ban níhi guogoro : « An bu om umu, iki fúrusfafu ni falfafu síkanumol ? »

5

*Yésu nasen gahoy ánaíne o siseytane suloe
(Mácie 8.28-34 ; Lík 8.26-39)*

¹ Ñer Yésu ni ulagorol n'guke guya ñagagu falfafu, ni mof mamu maa Gerasa. ² No Yésu aavulo me ni busana babu, ni baj ace áine o eseytane enone ápurul ni guyah gagu ájoul ban guemor. ³ Aíne ahumu ni guyah gagu naçine, ban an ájuutol ehoh, hani nah'aogen ñisel. ⁴ Ñammenje gukanol mañ ni guot, ban þop gujekol ni ñisel, bare nasaresaren ñisel ñañu ban þop natutuj mañ mamu, ban an abajut sembe sasu sal ekanol naluhor. ⁵ Nánoran, etufunaha ti efuga, nah'ayunor bo me ni guyah gagu babu ni gurijan gagu, náh'áþib ban nah'añar sival nábukenoro.

6 No naŋanden me Yésu ráli, natey iki guemor, aban naya gújul bújoŋorol **7** min aah fatiya : « Yésu, Añol Aláemit-Fatiya, wa numanje n'íŋje ? Nilai ni gajow gal Aláemit, jamb'úlamenom. » **8** Nalob mee mala min Yésu aah yo me : « Eseytane, úpur n'áine ahumu ! » **9** Mbiban naroren yo : « Gajai bu ? » Neogol : « Gajaom Fítiman, mata wóli jimmemmen. » **10** Ñer to baenah, nelaw Yésu jambi aham so súpur mof mamu.

11 Ban bajen to galam erijaŋ yay ekore yámah yaa suhumba yaam ni gafen. **12** Ñer siseytane sasu ni silaw Yésu n'suogol : « Uhalóli n'junogen suhumba sausua. » **13** Namanj. Ñer ni súpur sunogen suhumba sasu, ban ekore yay, yabaj me maageima suhumba sono súuli súuba (2 000), népapoul dó fitey fatiya mavajoe firijaŋ fafu eriŋoul bi ró ni fal fafu ek'elo ró enemo ƿooyo.

14 No ukoña so gujuh me dáuru, n'gutey iki guvis elob yay n'ésuh yay bi babu n'ulah waw. Ñer bugan bugagu n'gúpurul gúkail bujuh wabaj me. **15** N'gújoul gutoh to Yésu, ban n'gujuh to ƿop áine ahu alaen fítiman siseytane sasu, min anamoe masimoe ban apuñol jas. Ñer gáholi n'gunonil. **16** Bugagu gamat me wabaj me alaen siseytane sasu ni suhumba sasu n'guilo gugitenil wabaj me. **17** Ñer n'guilo gumanani Yésu tima náþur ahat ésugil.

18 No Yésu aamme n'éjuþo ni busana babu, áine ahu abajen me siseytane sasu nalaol tima nahalol narobo to ni o. **19** Bare Yésu naceŋol naagol : « Uot mbaa bugani, ban nugitenil waf

waw þe wo Ataw akani me, bu narumi me enil. »
20 Ñer áine ahu nakay, aban nanamo eamben ni
 mof maumu mo guvoge me Dekapolis* wo Yésu
 akanol me. Bugan bugagu þe n'gujahali.

*Bájur Yairus ni aare ahu agor me bisimo Yésu
 (Mácie 9.18-26 ; Lík 8.40-56)*

21 Púrto, Yésu nabbañ asat alo ñagagu, ban
 manur mamu fítiman fámah ni fúkail fuomunor
 to ni o galam fal fafu fáþurut me to naamme.
22 Ñer ace n'ufan yaŋ yay yaa galaw yal Esúif
 yay, gajaol Yairus, nájoul. No najuh me Yésu,
 nalo to n'guolol **23** aban nalaol to baenah naagol :
 « Bájurom umu n'eçet. Ujóul urembenol guñeni
 tima nahoy min abbañ aroŋ. » **24** Ñer Yésu
 najaor ni o. Fítiman fámah ni fulagenol, ban ni
 fumaporol fúharo.

25 Ni baj dó anaare ace abaje gásomut gal
 ébbur físim kábirinj símit guñen ni súuba.
26 Maagen mamu aare ahumu nayoge faŋ n'ejow
 guñen bi ni guñen gal úsotena gammenje. Nabe-
 lene fubajol þe m'babajut gáhoyum gánogan
 ; gásomulol no til gufaŋe n'guçimene. **27** No
 naun me gulob mala Yésu, nabbuyul búsolol dó
 ni fitiman fafu ákail agor bisimool. **28** Maagen
 mamu nah'aah ni biinumol : « Ijú me igor
 bisimool barebare, þan ihoy. » **29** Ñer to baenah
 ébbur físim yay yola nehat, ban najuh n'enilol
 búoh gásomulol guhoe. **30** To baenah, Yésu najuh
 búoh sembe sice súpure ni o. Ñer nábaho ró
 n'etut fítiman fafu, aban naah : « Ay agore

* **5:20** 5.20 Dekapolis : Yoemme "súsuh sasu saamme guñen".

bisimoom ? » ³¹ Ulagorol n'guogol : « Aw nujuge fítiman fafu faćimenei maa, nubbañ mul uoren ay agori ! »

³² Bare Yésu nanamo eluj abosor to naamme bi ejuh ay akan mee burok baubu. ³³ Ñer aare ahu, nemme naffase wabajol me, nanamo etelenor mala gáholi. Nájoul ákail alo to ni guot Yésu, aban nalobol maagen mamu þe. ³⁴ Ñer Yésu naagol : « Bájurom, gáineni gúþageni. Ujow ni gásumay, uhoy ujañ ni gásomuli. »

³⁵ O n'elob yay, ni baj bugan gáþullo yan Yairus, afan yan yay yaa galaw, gúkail guoh Yairus : « Bajuri naćele ! Jamb'uin bo nuke eyogen afan ahu utajen ! » ³⁶ Bare Yésu akanut n'gapin gurim gaugu, naah Yairus : « Jamb'úholi, úinen barebare. » ³⁷ Mbiban ahalut ánoan nalagenol, íni let Pier, Saak, ni atiol Saan.

³⁸ No gućih me yan Yairus, Yésu najuh bugan bugagu n'gújajasore me, n'gukoñe me n'guya úþib nímoro. ³⁹ Nanogen dó ni yan yay, aban naagil : « Wa ućile éjasor yauye ni ukon wauwe ? Añil ahu acelut, námorimori. »

⁴⁰ N'gunamo éfohulol. Ñer náþunnulíl bugo þe, aban naajar þay añil ahu ni jaol ni þop bugagu gajaorulo me ni o, min gunogen dó añil ahu aamme. ⁴¹ No naćih ró me, najoń bájur babu ni gañen, aban naagol : « Talita kúmi ! » Dóemme : « Jújur jaju, niegi uilo ! » ⁴² To baenah, bájur babu nailo ban nanamo ejow. (Símit guñen ni súuba nabaje.) Ñer bugo þe ánoan ajugut eniol, min gujahalie fan. ⁴³ Ban Yésu naćafil liŋ tir jambi an affas yo me, aban naagil gusenol atiñ.

6

*Gáinenut gagu gaa bugaa Nasaret ni Yésu
(Mácie 13.53-58 ; Lík 4.16-30)*

¹ Yésu nápur to abbañ bi ni mof mamu dó nabugi me, n'ulagorol dó. ² No funah fafu faa ffiyyay fiçih me, nanamo eligen bugan bugagu ni yaŋ yay yaa galaw. Bugan gammeñe ni gauṭteneol me n'gujahali n'guoh : « Bay naŋallo gaffas gaugu ? Ay asenol malillo maumu ? Bu nájue nah'akan waf waunderuti ti wauwu ? ³ Leti dáuru acokora gurihinjanj ahu, añol Mari, ati Saak, Susef, Síd ni Simon ? Leti gúlinol guom maa tale ni wolal ? » Ñer úru þe n'diçilil n'gulat éinen ni o. ⁴ Bare naagil : « Aboñer n'ésugol bare náh'ákeruli, ni buganol, dó ni yanol. » ⁵ Ñer, púrdo eremben guñenol úsota guman min guhoy, abbañut akan dó waf uce waunderuti. ⁶ Najahali fanj gáinenut gaugu golil.

Yésu o n'eboñ upotoraol gaamme guñen ni gúuba

(Mácie 10.5-15 ; Lík 9.1-6)

Púrto, Yésu najow súsuḥ sasu salof to me n'eligen bugan bugagu nímoro. ⁷ Mbiban, navoh upotoraol gaamme guñen ni gúuba (12), aban naboñil gúuba-gúuba, ni sembe sasu ró sal épuren siseytane. ⁸ Naagil jambi an ni bugo aŋar bi bújaor babu ter mitiñay, ter baet, ter síralam so nahoge ni fuhoñolol ; mb'aŋar egol bare. ⁹ Mbi may akano sidala, ban jambi aŋar bisimo búutten.

¹⁰ Nabbañ aagil : « Jiçih me n'ésuh, yaŋ yánoyan dó junone min guyabul, jurobo ró bi

no jijae me épur tiñ tautu. ¹¹ Iní me jiçige tice bugala ró n'gulat eyabul ni þop euttenul, jifa bulagoul, ban n'ejaul mbi jiþap gulaul : dó þan níme baçaf babu bolil. »

¹² Ñer n'gukay ban nihi guvare bugan bugagu mala eteh mahat ni þop ébahen bakaneril. ¹³ Nihi guham siseytane sammenje, nihi þop guñend úsota gammenje míçir min gusenil gahoy.

*Eçet Saan Batis
(Mácie 14.1-12 ; Lík 9.7-9)*

¹⁴ Ñer ávi ahu Herod nabil aun mala Yésu. Maagen mamu gajow Yésu gufañefajan n'guunoe, ban bugan bugagu nihi guoh : « Dáuru Saan Batis aiyulo mee ni gaçet me, yo eçil me nabaj sembe sausu sal ekan waf wajureruti. » ¹⁵ Bugagu nihi guoh aboñer ahu Elí* om, guceil n'guoh ace n'uboñer waw bugaa no, o abbanno. ¹⁶ Bare Herod no naun me dáuru þe naah : « Saan Batis ahu o niboñ me guþirih fuhoool, o aiyulo ni gaçet me ! »

¹⁷ Maagen mamu, Herod fanyaol naboñemboñ gujoh Saan Batis min guhogol ñisel ban n'gunjarol gúrur ni fipeh. Dáuru þe mala Herodias aar atiol Fílip o nábahan me akan aarol, ¹⁸ ban no Herod akane mo me Saan naagolseh : « Senuti min uram aar atii ! » ¹⁹ Herodias nabañol ni fiiñ mala yo, ban nah'aliþ bi ekanol naçet, bare ájuut ²⁰ mata Herod nákanukanum

* **6:15** 6.15 Elí : Elí o aamme aboñer o Aláemit ajare bi fatiya o m'baçelut (2 Uví 2.11-12). Ban élebur yay yaa Malaki eoge Aláemit þan abbañ áboñul Elí bi ni bugan bugagu (Malaki 4.5-6).

Saanj Batis ; naffase búoh an nam açole ban nanab. Nah'apoyol jambi an akanol maarat, ban nánonan no nauttenol, biinumol m'búguo fanj, abbañut affas bu najae ekan ; bare bae nah'auttenol n'ésumay ró.

²¹ Funah fice ni fiçigul fájahore ni wo Herodias amanj me úju ukano ; fo fuomme no Herod aamme n'ekan gaggan gagu gaa funahfafu faa gabugiol úvulaol, ufan ekosombil yay ni þop bugan bugagu búgamah bugaa mof mamu maa Gálile. ²² Funah faufu, bájur Herodias nánonul dó guomme n'ekan gaggan gagu, aban nanamo eboh. Babogerol ni búsum fanj ávi ahu Herod ni sijaoraol bireg naagol : « Ucínom wo numaj me, ban þan iseni wo. » ²³ Náfarao aagol n'ebbat ró : « Wánowan wo nujae écinom, þan iseni wo, hani níh'íni ban igabor jáviom gugab gúuba min iseni fafu. »

²⁴ Ñer bájur babu náþurul açigul naroren jaol aagol : « Wa þian mb'ícinol me ? » Naagol : « Ucínol fuhow Saanj Batis. » ²⁵ Nafaen asommen abbañ anogen dó, aban naçol bi n'ávi ahu Herod naagol : « Nimanje uñallom maer yauye ni biril fuhow Saanj Batis. » ²⁶ Ñer ávi ahu ni mujogol fanj, bare nemme nabbabat aban bújonjor sijaoraol, amanjut abbañ ni firimol. ²⁷ Nafaen aboñ ace n'upoyaol ni gahojen gagu ró gal éñjarul fuhow Saanj Batis. Apoya ahu najow bi ni fipeh fafu ak'apirih Saanj Batis fuhow, ²⁸ aban náñjarul fo ni biril açigul nasen fo bájur babu ; biçila may m'búbahen fo bisen jaw bo. ²⁹ No ulagora Saanj Batis guun yo me, n'gúkail guñar

efuluŋjol iki gufoh ni fuyah.

*Yésu nasen fítiman fámah fitiñ
(Mácie 14.13-21 ; Lík 9.10-17)*

³⁰ No uþotoraaw gubbanno me m'bújaoril, n'gúkail guomunor to Yésu aamme min gunamo egitenol wo gukan me þe ni þop wo guvare me. ³¹ Ñer naagil : « Jújoul uñagoal bi tiñ talikoe min jíelo þan jatiito. » Maagen mamu bugan gammeñe ubugi n'éjoul n'gubbañ, nihi gubbator bireg bugo fañail gubajout hani bi fitiñ. ³² Ñer n'gújuþo ni busana min gukay ban guñago mbaa tiñ talikoe. ³³ Bare bugan gammeñe n'gujugil bugo n'ejow yay, ban ni guffas bo gujae me. Ñer bugan bugagu n'gúþurul ni súsuh sasu þe ni guot gutey guyabil gayon mbaa to gujae me. ³⁴ No Yésu ni ulagorol guçih me iki guya min áavul ni busana babu, najuh fítiman fámah, ban eniol nerumil mata gúnini ti ubbarum wabajut akoña ; min ñer anamo eligenil waf wammenje.

³⁵ No tinah tikay me, ulagorol n'gulofol n'guogol : « Tíñ taute tilikoliko nár, ban tinah tikae. ³⁶ Ubbañenil gujow bi ni súsuh sasu salof me tale, tima n'gúju gunnom waf waa fitiñ. » ³⁷ Bare Yésu naagil : « Buru fañaul jisenil gutiñ. » N'guogol : « Jibaje þiañ síralam sapiloe[†] bi énnomul unaâ íkiil jisenil gutiñ ? » ³⁸ Naagil : « Jujow julujul þaa unaâ butumbu jibaje ? »

[†] **6:37** 6.37 síralam sapiloe : Ni gugerekay guoge sidenari sono sikeme súuba. Edenari yoemme síralam sasu solil saa no ; yanur epiloe ecam an aroke funah fanur. Sono sikeme súuba siþiloe bacam an aroke gueñ futoh ni gubbagir.

N'gujow iki gúrorenul, guban n'guogol : « Unaâc futoh ni muol múuba jibaje. »

³⁹ Ñer naagil gúfaculor bugan bugagu mítiman-mítiman, mbiban n'gukanil n'gunamo n'efos yay ejeb yay ; ⁴⁰ min ñer gunamo gukan ujit waa bugan ekeme (100) ni þop waa bugan úvi gúuba ni guñen (50). ⁴¹ Ñer Yésu nañar unaâc waw waamme futoh ni muol mamu maamme múuba, náarul gúçilol fatiya aban nalaw min ásonien so. Mbiban namusul unaâc waw asen ulagorol gugabor bugan bugagu þe. Nagaboril may muol mamu maamme múuba. ⁴² Bugo þe n'gutiñ iki gupoñ guñañen. ⁴³ Ñer ulagoraaw n'guomen búñañen babu baa miþirih unaâc waw ni muol mamu iki þilo utegel wono guñen n'úuba (12) ummej kab. ⁴⁴ Gatiñ me, guþiloe maageima bugan súuli futoh (5 000).

*Yésu o n'ehah fatiya mal mamu min ajow
(Mácie 14.22-33 ; Saaj 6.15-21)*

⁴⁵ No þúrto me, Yésu nafaen aah ulagorol gújuþo ni busana babu min guyabol gayon mbal ésuh ece yaam ñagagu falfafu yo guvoge me Betusaida, min mb'açila fañao abbañen fítiman falfafu. ⁴⁶ No nabbañen fo me aban, najow bi n'erijañ yay ake bo galaw.

⁴⁷ No tinah tujon me, busana babu ñer baamer n'etut falfafu, Yésu náni bo o nevonol. ⁴⁸ Najuh búoh ulagorol ubugu m'bútaj ni gaven, mata gallaj érus yay guom ni go. No nuçigal me tinahurab, najow n'guot ni falfafu mbaa bugo bi etobenil. ⁴⁹ No gujugol me nájaeul mee ni falfafu, n'guþinor búoh dáuru ayaul, min gunamo

eya úþib. ⁵⁰ Bugo þe gujugol, ban gujugut sinilil. Ñer Yésu naramor aagil : « Jifilen uinumul, ínje om ! Jambi júholi ! » ⁵¹ Mbiban naiñ atogil dó ni busana babu, ban érus yay neilen. Gajahali gámah n'gúni ni bugo : ⁵² bi maer gujogut ekan unaç waw n'ubugor yaunderuti me, mala uinumil waak mee.

*Yésu o n'esen gahoy úsotaaw ni mof mamu dó
Genesaret eomme
(Mácie 14.34-36)*

⁵³ No gótiþ me falfafu gujow iki guçih n'ésuh yay yo guvoge me Genesaret, n'guya. ⁵⁴ No guavulo me ni busana babu, bugan bugagu n'gufaen gútallo Yésu, ⁵⁵ min guilo gutey mof mamu þoomo, nihi gótebul úsotaaw n'úbil bi tánatan to guune búoh to nam. ⁵⁶ Ñer tánatan to nanone, n'ésuh yaa baha ter élulumay ter ni sañ salikoe saa baha, n'gótebul úsotaaw bi ni funamo ésuh yay min gulaol aboket ahalil n'gugor hani gáñin bisimool bare. Ban bugan bugagu þe gagorol me guyayab gahoy.

7

*Yésu o n'eceñ mukanay Eþárisie yay
(Mácie 15.1-9)*

¹ Funah fice, guce n'Eþárisie yay ni guce n'úþajula góboñ Aláemit bugagu gáþullo me Yérusalem n'guomunor gúgot Yésu gúharo. ² N'gujuh búoh guce n'ulagorol ubugi ni fitiñ n'guñen gakurut, yoemme m'baþosut go ti bulagoil bulob yo me. ³ (Maagen, Eþárisie yay ni bugagu Esúif þooil gúkanukanum mukanay

mamu mo sipail gufan guhalil me : ndi gutiñ bugo m'baþosut guñenil gukur das. ⁴ Ban gúbbáñul me marise, ndi gutiñ wáfowaf bugo m'bamundumut guþoso. Gúkanume may mukanay mice mammene maa sipail, ti bakaner babu báari me baa gájellul síremuma, uril, urilon.)

⁵ Ñer Epárisie yay ni úþajula gúboñ Aláemit bugagu n'guroren Yésu guoh : « Bu kane ulagorai gulagenut mukanay mamu mo sipayolal gufan guhalolal me, min til nihi gutiñ sinañil ni guñen gakurut ? » ⁶ Yésu naagil : « Maagen mamu aboñer ahu Esai nabaje bakoñ ni buru ! Buru bugan jom gálodit maagen, ti nahiç yo me aah : “Bugan bugaubugi ni gurim bare gusaleom, bare uinumil úraliomrali fañ.

⁷ Bíteñen babu bo gukaneom me burakel bom, mata wo guligene me bugan bugagu, mukanay mom mal arafuhow bare*.” »

⁸ Yésu náfaro aagil : « Jibelembelen gúboñ gagu gal Aláemit, min jujoh liñ tir mukanay mo bugan guhalul. » ⁹ Natajen aah : « Maagen mamu buru gújin jom gal elat gúboñ Aláemit, min til jíni n'ejoh mukanay mamu molul ! ¹⁰ Leti Móis naage : “Ukánum þai ni jai†” ? Naage þop : “An ajel me þayol ter jaol, an ahumu naate amugi‡.” ¹¹ Bare buru jiligeneligen bugan bugagu gaa búoh íni me an naage þayol ter jaol : “Wo níjuen me iseni min irambeni, wo uomme koruban” (dóemme “esarah yabañi bi

* **7:7** 7.7 Juluj Esai 29.13 † **7:10** 7.10 Juluj Gaþagen 20.12 ; Dáteronom 5.16 ‡ **7:10** 7.10 Juluj Gaþagen 21.17 ; Levitik 20.9

n'Aláemit"), ¹² an ahumu aňumut me ebbañ aliþ ekan wáfowaf bi ni þayol ter jaol, ban buru jihalol nakan mo. ¹³ Mamu, jibelene firim Aláemit, jitim fo ni mukanay mamu murakel maa sipayolal mo jilgene me bugagu. Ban jikanekan waf uce wammenje wanogore ti wo. »

*Yésu o n'elob maa waçile me an nasigo
(Mácie 15.10-20)*

¹⁴ Púrto, Yésu nabbañ alob ni fítiman fafu naagil : « Juuttenom buru þe min mbi júju jujoh wo nijae me elobul. ¹⁵ Bajut waf ni waa tíyan wanone me ni an wájue ukanol nasigo. Bare til wáþullo me ni an, wo nuh'ukanol nasigo. [¹⁶ An abaj me gunnu gal eun, aun.]§ »

¹⁷ No Yésu ahat me fítiman fafu min aot bi súndool, ulagorol n'gurorenol búnogor baubu wa buanje egiten. ¹⁸ Naagil : « Buru may þop jujogut gurim gaugu ? Jiffasut búoh wáfowaf waa tíyan wanonulo me ni an újuut ukanol nasigo ? ¹⁹ Yoemme waf wauwu let ni biinumol unone bare ni farol, uban n'úþur o bakaer m'bise. » Ni gurim gaugu Yésu agitene ñer búoh mitiñay mónanan mújue mitiñi.

²⁰ Ban natajen aah : « Waf waw wáþureul me ñáraru an wo nuh'ukanol nasigo bújonor Aláemit. ²¹ Maagen mamu, ni biinum an upinor waw waarat me úþullo, wakaneol me min aron n'ehajen úyabo bugan, n'gákuet, n'jamuh bugan, ²² n'gafilen waar bugan, n'emañ wale-walet, ni búlaþut, n'ebut bugan, n'eron buron bajogout fuhow, n'ésilaet, n'gúmeñ bugan,

§ 7:16 7.16 Ni bahiêr bammenje bítiar, firim faufe filero.

n'etennoro ni búguno. ²³ Waf wauwu þe waarat mee ñáralu an núh'úþurul, ban wo nuh'ukanol nasigo. »

*Gáinen gagu gal aare ahu alet me Asúif
(Mácie 15.21-28)*

²⁴ Yésu náþur to naamme ajow bi ni mof mamu dó ésuh yay yaa Tir eomme. No naçih bo me, nanogen ni yaŋ ece, ban namaŋ jambi an affas búoh açila umu ró, bare ájuut arobo makopé. ²⁵ Piout, anaare ace o eseytane élamene bájurol naun gulob maa Yésu ; to baenah nájoul ak'alo to n'guolol. ²⁶ Aare ahumu alet Asúif, ban ni mof mamu maa Siri-Penisi nabugi. Nalaw Yésu min aham eseytane yay éþur ni bájurol. ²⁷ Bare Yésu naagol : « Umundum uhat uñiaw n'gutiñ gupoñ ; warat enjar mitiñay uñiaw usen sujoba. » ²⁸ Aare ahu naagol : « Ataw, nujuh mee, hani sujoba sasu sitiñetiñ baþoy uñiaw baloe me n'ettam. » ²⁹ Ñer Yésu naagol : « Yoo. Nemme aw ume ábal maa, nújue uot : eseytane yay éþure ni bájuri. » ³⁰ Ñer aare ahu naot, açih natoh ró añolol afileni ni buru babu, eseytane yay yo báþurer ni o.

Yésu o n'esen gahoy émumune yatopoe

³¹ Púrto, Yésu náþur mof mamu maa Tir ajow alo maa Sidon, aban nágat mof mamu maa Dekapolis* ajow mbaa fal fafu fáþurut me faa Gálile. ³² O n'ejow yay, n'guñallol ánaíne atopoe ataje n'elob, ban n'gulaol aremben guñenol ni o. ³³ Ñer Yésu nañarol min atos ráli fítiman

* ^{7:31} 7.31 Dekapolis : dóemme "súsuh sasu saamme guñen".

fafu ; nárur gusigol ni gunnu áine ahu, aban naajar gumasol agorol ni fírerum. ³⁴ Púrto, náarul gúcilol mbaa fatiya, naif liñ ban naah áine ahu : « Efata ! » (Dóemme "Upégulo !") ³⁵ To baenah gunnuol n'gútopulo, firerumol ni fujalo, ban narobo elob ñanno ca. ³⁶ Yésu naah gamat me jambi gulob yo me an ; bare min afanje me naçafil mola, mo may gufaje me evis elob yay. ³⁷ Ban bugan bugagu n'gujahali fanj n'guoh : « Wo nakan me þe, maagen mamu úariari ! Nakane utopoa n'guun ni bugan gájuut elob n'gulob ! »

8

*Yésu o n'esen bugan gono súuli sibbagir gutiñ
(Mácie 15.32-39)*

¹ Ni gunah gaugu, ni bañ baj fítiman fámah fuomunor. Min bugan bugagu gubajut me wáfowaf bi fitiñ, Yésu návogul ulagorol aban naagil : ² « Enilom erume bugan bugaubugi mata baje ñer gunah gúfaji bugo tale n'íne, ban gubajut wáfowaf bi fitiñ. ³ Ibbañenil me guot mbaa súndoil gar gurakel, þan guyogo m'bulago. Gammene ni bugo gúulloþpur ráli. » ⁴ Ulagorol n'guogol : « Tay jújue jibaj waf uce bi esenil gutiñ iki gupoñ bin baube baliko maa ? » ⁵ Naagil : « Unaç butumbu jibaje ? » N'guogol : « Wono futoh n'úuba. » ⁶ Ñer naah bugan bugagu gurobo n'ettam, aban naajar unaç waw waamme futoh n'úuba, nasal Aláemit, mbiban namusul wo asen ulagorol gugabor bugan bugagu þe. ⁷ Gubajene þop mice muol matiito. Nasalen

Aláemit mala muol maumu, ban naah ulagorol gugabor mo may. ⁸ Bugo þe n'gutiñ iki gupoñ guñañen miþirih þilo utegel wono futoh n'úuba ummej ulagoraaw guteb gújaenum. ⁹ Gatiñ me, maageima bugan súuli sibbagir (4 000).

No bao me, Yésu nabbañenil guot.

Eþárisie yay bugo n'eroren Yésu bigitenum bo an ájuut akan
(Mácie 16.1-4)

¹⁰ To baenah, Yésu nájuþo ni busana o n'ulagorol dó, min gukay bi ni mof mamu mo guvoge me Dalumanuta.

¹¹ No guçih me, Eþárisie yay n'guçigul. N'gufaen gunamo síceñor ni Yésu. Nemme ebelol gabbut gumanje, n'gurorenol bigitenum bo an ájuut akan, bajae egiten búoh açila n'émit náþullo. ¹² Yésu naif liñ aban naah : « Wa uêile bugan bugagu bugaa jama n'guñes ejuh bigitenum bo an ájuut akan ? Maagen, ínje ilobul yo : Aláemit mat'abbañ akan bugan bugaugini n'gujuh bigitenum bánoban. » ¹³ Púrto, nahalil to min abbañ ák'ájuþo ni busana babu bi épino mbaa ñagagu.

Elíi uinum yay yal ulagora Yésu
(Mácie 16.5-12)

¹⁴ N'ejail, ulagora Yésu n'gújumor enjar unaâc waþiloe ; ganur pat guogenen dó ni busana babu.

¹⁵ Ban Yésu nataril aagil : « Júludo ! Jíkanum lévir yay yal Eþárisie yay ni þop yaa Herod.

» ¹⁶ Ñer ulagoraaw n'guþinor guoh : « Nalob mee mala min uñallatal me unaâc wammenje.

» ¹⁷ Yésu naffas gaþinoril ban naagil : « Wa

ućile n'jiphinor mala gabajutul unać ? Bi maer jítalloerut ban þop jujogerut ? Uinumul mo úliie ? ¹⁸ Jibaje gúçil, jujugérit ? Jibaje gunnu, juunérit ? Juosenut wabaj me ? ¹⁹ No nimusul me unać waw waamme futoh igabor bugan gono súuli futoh, utegel wammenje bápirih wono butumbu jitebe jíjaenum ? » N'guogol : « Guñen n'úuba. » ²⁰ Naagil : « Ban no nimusul me unać waw waamme futoh n'úuba bi ni bugan bugagu gaamme súuli sibbagir, utegel wammenje bápirih wono butumbu jitebe jíjaenum ? » N'guogol : « Futoh n'úuba. » ²¹ Naagil : « Ñer bi maer jujogerut ? »

Yésu o n'esen gahoy ápima ace ala Betusaida

²² N'guçih n'ésuh yay yaa Betusaida. To, n'gúñarul Yésu ápima, ban n'gulaol agorol. ²³ Yésu nátugol n'gañen ban náçibbenol ák'ápur ésuh yay. Mbiban nañar gumasol alosol n'gúçil, narembenol guñenol ban naagol : « Nujuge waf uce ? » ²⁴ Apíma ahu náarul gúçilol aban naah : « Nijuge bugan, bare gúnini ti ununuh waam n'ejow. » ²⁵ Ñer Yésu nabbañ aremben guñenol ni gúçil áine ahu. No áine ahu abbañ me aluj gayonjol, najuh ñanno ca, o min ahoe. ²⁶ Ñer Yésu nabbañenol aot bi súndool ban naagol : « Jamb'upil me tánotan, [ban jamb'ulob yo me ánoan]*. »

*Pier nafać elob yay aah Yésu aamme Kirista
ahu*
(Mácie 16.13-20 ; Lík 9.18-21)

* **8:26** 8.26 Ni bahiçer bammenje bítiar, firim faufe filero.

» ²⁷ Púrto, Yésu ni ulagorol n'gujow mbaa súsuh sasu salof me Sesare yaa Filip. Bugo ni bulago, naagil : « Bugan bugagu guoge ínje iomme ay ? »
 » ²⁸ N'guogol : « Guce guoge aw uomme Saanj Batis, bugagu n'guoh aw uomme aboñer ahu Elí, guceil bugo guoge aw ace om ni uboñer waw bugaa no. »
 » ²⁹ Naagil : « Yoo. Ñer buru juoge ínje iomme ay ? » Pier naagol : « Aw uomme Kirista ahu. » ³⁰ Ñer Yésu naçafil naagil jambi gulob me an mola.

Yésu naunen eçelol
(Mácie 16.21-23 ; Lík 9.22)

» ³¹ Mbiban Yésu narobo egiten ulagorol aagil : « Añol Arafuhow naate álam mámah ; ufan súsuh sasu, ufan utejenaaaw bi n'úpajula gúboñ Aláemit bugagu ró þan gulalol iki gukanol naçet. Bare púrto me gunah gúfaji, þan ailo ni gaçet me. » ³² Nagitenil yo ñanno ca. Ñer Pier navogol guilo jolil, aban nailo avaborol mala gurim gaugu. ³³ Bare Yésu nábaho, naluj ulagorol aban nannur Pier aagol : « Uþúr tale úraliom, Seytane ! Baþinoreri bujaorut ni bal Aláemit, bare bal arafuhow bom. »

Elagen Yésu yoemme wa ?
(Mácie 16.24-28 ; Lík 9.23-27)

» ³⁴ Mbiban Yésu navoh fítimanfafu manur n'ulagorol naagil bugo þe : « An amañ me alagenom, jambi abbañ aþinor mala fuhoool :

ateb ekuruaolt[†] min alagenom. ³⁵ Maagen, an aman me epagen buronjol, þan ábbur bo ; bare an ábbur me buronjol múmbam ni mala Firim fafu Fásum me, þan abaj buronj babu bábaerit me. ³⁶ Wa þan nafa an o babajer mof mamu poomo, mbiban nábbur enogen ni buronj babu bábaerit me ? ³⁷ Wa nájue asen min aallor bo ? ³⁸ Iní me an nasuom ban nasu gurimom bípimbor bugan bugagu bugaa buronj be galat mee éinen n'Aláemit ban n'gúni utila, ñer ínje Añol Arafuhow pop þan isuol no nijae me ébbañul ni gasal Payom dó, manur ni emalakaay ganab me. »

9

¹ Yésu natajen aagil : « Maagen, ínje ilobul yo : guce ni gailo maa tale mati gutoh guçet bugo m'bajugut Jávi Aláemit jiçigul ni sembe ró. »

Pier, Saak ni Saañ n'gjujuh Yésu o n'eñar ganogor gace

(Mácie 17.1-13 ; Lík 9.28-36)

² No gunah futoh ni fanur gúgat me, Yésu nañar Pier, Saak ni Saañ, min gúþur jolil gujow iki gujinj bi fatiya firijañ fice fabbage. No guçih ró me, eniol nébahen eñar ganogor gace bújoñoril : ³ bisimool m'buhat nihi bijj, ban m'bútuen bátuener bo aposa wañ ánoan ala babe ni mof mát'áju akan wañ n'útuen mamu. ⁴ Ban Elí

† **8:34** 8.34 eteb ekurua : Ekurua, yoemme ubabar wámah úuba wo gulajore. Tale Yésu umu n'eunen eçelol, no gujae me ebbajol n'ekurua. Ñer naah ulagorol gumuten sílam sasu so gujae me ebaj mala gáinenil ni o (Mácie 10.38).

ni Móis n'gúpullil, guban n'gúni n'galolobor ni Yésu. ⁵ Ñer Pier nañar firimfafu min aah Yésu : « Afanóli, fubamban min wóli jíni tale ; ban jiilen gúggut gúfaji, fanur bi n'aw, fafu bi ni Móis, fupafo bi ni Elí. » ⁶ (Affasut wa naam n'elob mala gáholi gagu ganonil me.)

⁷ Ni baj gávuh gúkail gúggubil gúharo, ban firim ni fúpurul dó fuoh : « Ume aamme Añolom o níbboli me. Juuttenol ! » ⁸ To baenah, ulagoraaw n'gunamo ejegor to guomme pooto, bare gubbañut gujuh to an íni let Yésu bare ni bugo.

⁹ No guomme n'éavul ni firijan fafu, Yésu naçafil aagil jambi gulob me an wo gujuh me bi no Añol Arafuhow ajae me eilo ni gaçet me. ¹⁰ N'gukan ti nalobil me n'erorenor nímoro : « Eilo ni gaçet me, dóemme piañ wa ? »

¹¹ Púrto, n'gurorenol guoh : « Wa uêile úpajula gúboñ Aláemit bugagu nihi guoh Elí naate amundum ábbañul* ? » ¹² Naagil : « Maagen, Elí naate amundum ábbañul bi ebet waf waw pe ni ganab. Ban bu jáorum me ñer ni hiçi gaa búoh Añol Arafuhow þan álam nár ban þan açotiheni ? ¹³ Niegul maa : Elí najoulo aban, ban gukanolkan ti súmil me, ti may Bahiçer babu bulob me buya ni o. »

*Yésu o n'esen gahoy añil o nah'alo gaay
(Mácie 17.14-21 ; Lík 9.37-43)*

¹⁴ No gubbanno me bi to ulagoraaw bugagu guomme, n'gujuh fítiman fúgolil fúharo, ban

* **9:11** 9.11 Juluj Malaki 3.23

ni baj úpjajula gúboñ Aláemit gúni ni síceñor ni bugo. ¹⁵ No bugan bugagu gujuh me Yésu, n'gújahali fanj, n'gúteil bi esafol. ¹⁶ Ñer Yésu narorenil aah : « Mala wa jiceñore mee ni bugo ? » ¹⁷ Ace áine naagulol dó ni fítiman fafu : « Afanom, ápurom níjallo bi n'aw ; eseytane enonol, eçilol mât'áju alob. ¹⁸ Tánatan to eiyulol, þan etebol eral n'ettam ; añil ahu þan agofen, natoñor ban nalo gaay ahay was. Nilaene ulagorai tima n'guham yo, bare gújuut. »

¹⁹ Ñer Yésu naagil : « Buru jabbah je jaa bugan gabajut gáinen, bi nay þan íni to ni buru nih'imutenul ? Jinjallom þaa añil ahu ! » ²⁰ N'guñallol o. No añil ahu ajuh me Yésu, eseytane yay neilo ekanol navenjeñor ; nalo n'ettam, aban náh'ábakor n'egofen nímoro. ²¹ Ñer Yésu naroren þay añil ahu naagol : « Kábiriñ nay nihi kanol mee ? » Naagol : « Kábiriñ fiñileol. ²² Ban ñammenje eseytane yay ebelol ni sambun ni þop ni mal bi emugol. Iní me nújue ukán to waf uce, enili erumóli min urambénoli. »

²³ Yésu naagol : « Nuoge íni me níjue ! Wáfowaf újue ukano bi ni an áinene n'Aláemit. » ²⁴ To baenah, þay añil ahu naah fatiya : « Afanom, níinene ! Ujóul urambenom mata gáinenom gutogut ! »

²⁵ No Yésu ajuh me fítiman fafu fúbaul mbaa bugo, nailo annur eseytane yay ni sembe aah : « Aw eseytane yay yakane me bugan mati gúju elob ban n'gutopo, ínje ilobi yo : úpur n'añil ahumu, ban jamb'ubbañ unogen ni o ! » ²⁶ Ñer

eseytane yay nekan añil ahu natelen ni sembe, mbiban népur ni o n'eya úþib ró. Ñer náni me ti efulun, bireg gammenje ni gamat me n'guoh naçêçet. ²⁷ Bare Yésu najogol n'gañen ailen, ban nailo ahah.

²⁸ No Yésu anogen me ni yan yay ák'áni ró ni ulagorol bugo bareil, n'gurorenol guoh : « Wa ucile wóli jújuut jiham eseytane yauyu ? »

²⁹ Naagil : « Siseytane sasu sáni me ti yo galaw bare gújue guham so. »

*Yésu náutten aulen eçelol
(Mácie 17.22-23 ; Lík 9.43-45)*

³⁰ No þúrto me, Yésu ni ulagorol n'guilo gujow gusat mof mamu maa Gálile, ban amanjet an affas yo ; ³¹ dáuru min mb'abajo bi eligenil. Nah'aagil : « Añol Arafuhow þan abeni ni guñen gaa bugan ; þan gukanol naçet, bare gunah gúfaji búsol eçelol, þan ailo ni gaçet me. »

³² Bare ulagoraaw gujogut gurim gaugu, ban gukañenut gurorenol.

Síceñor upotoraaw mala ay ni bugo afan me gájalo

(Mácie 18.1-5 ; Lík 9.46-48)

³³ Yésu ni upotoraol n'gujow iki guçih n'ésuh yay yo guvoge me Kapérinaum. No gunogen me ni yan yay, narorenil naagil : « Mala wa jiceñorene mee m'bulago ? » ³⁴ N'gupanor cem, mata no gújaeul me m'bulago, síceñor guomene bi effas ay ni bugo afan me bugagu. ³⁵ Ñer Yésu nanamo, aban navoh upotoraaw gaamme guñen ni gúuba (12) naagil : « Iní me an namañe áni átiar, áni ásola ala bugan bugagu þe, ban þop áni

arokail. » ³⁶ Aban nañar añil ace ailen n'etulil, mbiban natebol naagil : ³⁷ « Anóan ayabe ni gajow gúmbam ace ni uñiauw ubuge, ínje fañaom nayabe. Ban an ayabom me, let ínje bare nayabe, bare þop An ahu aboñulom me nayabe. »

*An alalut me upotora Yésu, búsolil nabbañe
(Lík 9.49-50)*

³⁸ Ñer Saanj naah Yésu : « Afanóli, jujuge ace áine nah'aham siseytane ni gajow gúiya. Bare jífirenolfiren ekan burok ti baubu mata alet ni gayonjolal. » ³⁹ Naagil : « Jambi jífirenol, mata bajut an o mb'akan ni gajow gúmbam waf waunderuti, mbiban nafaen alob maarat aya n'ínje. ⁴⁰ Maagen mamu, an alalutolal me, búsololal nabbañe. ⁴¹ Maagen, ínje ilobul yo : ánoan ájiul me gago gaa mal jirem mala min juomme bugan bugaa Kirista, an ahumumát'ábbur bacamol. »

Yésu o n'etar mala waf waw wáju me uçil an natil

(Mácie 18.6-9 ; Lík 17.1-2)

⁴² Yésu nabbañ aah : « An açil me jice ni miñil me gáinen me n'ínje min julo ni gatil, an ahumu hóimol guhogol fuval fámah n'ehondor gural ni fal. ⁴³ Iní me gañeni ban guçili min ulo ni gatil, upirih go ; hóimi unogen ni buroñ babu bábaerit me ni gañen ganur so n'ebaj guñeni gúrir mbiban nubeni ni sambun sasu sajeh mee so ndi sufogo me. [⁴⁴][†] ⁴⁵ Iní me gaali ban guçili min ulo ni gatil, upirih go ; hóimi unogen ni

[†] **9:44** 9.44 Ni bahiçer bammeje bítiar, firim fice fuom tale, faamme fanur ni faa 9.48.

buroŋ babu bábaerit me mahaje so n'ebaj guoli gúrir mbiban nubeni ni sambun sasu sajeh me. [46]‡ 47 Mb'íni me jíčili ban jičili min ulo ni gatil, úpuren jo ubelen ; hóimi unogen ni Jávi Aláemit ni jíčil janur so n'ebaj go ƿoogo mbiban nubeni ni sambun sasu sajeh mee 48 dó suo mati sičet me, ban ƿop dó sambun sasu mati súmus me sufogo. 49 Maagen mamu, arafuhow ánoan ƿan asisi ni sambun.

50 Misis waf wom waaro, bare mübbur me gafira mo, wa ƿan jijar me min jíbbañenul go ? Jibaj uinum wasisisis, ban gásumay gúni n'etulul. »

10

*Yésu o n'elob mala evis búyabo
(Mácie 19.1-12 ; Lík 16.18)*

1 Yésu náþur to ajow mbaa mof mamu maa Yúde maamme ñagagu fal fafu faa Suruden. Ni baj fítiman mul fúkail fuomunor to naamme, ban nabbañ mul anamo eligenil, ti napí me nah'akan. 2 Ñer Eþárisie guce n'gulofulol, mata ebelol gabbut gumanje ; n'gurorenol ter sesen min ánaíne aham aarol. 3 Naagil : « Móis gay gáboñ nahalul mala yo ? » 4 N'guogol : « Móis nájiji ánaíne min amundum ahič gahait gal evis búyabo, mbiban náju ñer aham aarol. » 5 Yésu naagil : « Eakul uinum eçile min Móis ahič gáboñ gaugu bi ni buru. 6 Bare ni buju babu, no Aláemit átul me waf waw ƿe, náuweuwen arafuhow áni

‡ 9:46 9.46 Ni bahiçer bammeje bítiar, firim fice fuom tale, faamme fanur ni faa 9.48.

áname ni anaare. ⁷ Yo eçil me áname þan ápur ahat þayol ni jaol min ak'açin bugo n'aarol, ⁸ ban ñer bugo gúuba n'gúbbañul gúni enil yanur. Mamu, mati gubbañ gúni bugan gúuba, bare an anur. ⁹ Kan arafuhow jambi ñer áfaculor wo Aláemit ajogor me. »

¹⁰ No gunogen me ni yaŋ yay, ulagoraaw n'gubbañ gurorenol dó n'elob yauyu. ¹¹ Naagil : « Anóan ahame aarol mbiban nayab ace, an ahumu natile gatil gaa búyabo n'átiar ahu. ¹² Iní me may anaare nahane áinol mbiban náyabo n'ace, natile gatil gaa búyabo. »

*Yésu ni miñil mamu maputi me
(Mácie 19.13-15 ; Lík 18.15-17)*

¹³ Ni baj bugan gújarul uñil tima Yésu nagoril min ásonienil, bare ulagoraaw n'gunamo ennur bugan bugaubugu. ¹⁴ No Yésu ajuh me bakaneril, fiiñol ni fitiñ naagil : « Jihat uñiaw n'gújoul mbal ínje ! Jambi jífirenil yo, mata Jávi Aláemit bugan bugagu góni me ti bugo guçil jo. ¹⁵ Maagen, ínje ilobul yo : an ayabut me Jávi Aláemit ti añil ayab jo me, an ahumu mát'amus anogen dó. » ¹⁶ Mbiban naleb uñiaw, aban narembenil guñenol min ásonienil.

*Yésu ni asanum ahu
(Mácie 19.16-30 ; Lík 18.18-30)*

¹⁷ Púrto, Yésu náni n'ejow bulagool. Ni baj ace áine áteil açigul nahat nalo aya gújul bújonjorol naagol : « Aligena-bugan ahu ásum me, wa níarie ikan min iyab buronj bábaerit ? » ¹⁸ Yésu naagol : « Nuvogom bu ? Asúm me ? Nuffase dóemme wa ? Bajut an ásume íni let Aláemit o

bareol. ¹⁹ Yoo. Leti nuffase góboñ gagu gaah me : "Jamb'umuh an ; jamb'ufilen anaare o jíyavut ; jamb'úkuet ; jamb'ubij ; jamb'uraf ánoan ; úkanum þai ni jai" ? » ²⁰ Aíne ahu naagol : « Afanom, dáuru þe níkanumdokanum kábirinj ínje añil. » ²¹ Yésu nalujol ni súmol ; aban naagol : « Nañoi ekan waf wanur : ujow uk'unnomen wo nubaj me þe, uban nuñar síralam sasu usen galeh me ; mamu þan ubaj fubaj n'émit. Ukan mo, mbiban nújoul ulagenom. » ²² Bare áine ahu no naun me gurim gaugu, násimbor ban najow akay n'égogor dó mata fubaj fámah nabaje.

²³ Ñer Yésu nailo aluj abosor to naamme, aban naah ulagorol : « Min táñi me asanum enogen ni Jávi Aláemit ! » ²⁴ Gurim gaugu n'gúñagen ulagoraaw nár. Nabbañ aagil : « Gúñum, min táñi me enogen ni Jávi Aláemit ! ²⁵ Fañe ésum eñokombo élù ni gasun éguje épur babu asanum enogen ni Jávi Aláemit. » ²⁶ Ñer ulagoraaw n'gufañ n'gujahalie ban nihi guogoro : « Ay þianj ñer ájue ayab gapah ? » ²⁷ Yésu nalujil aban naagil : « Ni bugan bugagu dáuru júut kano, bare n'Aláemit waf waw þe újue ukano. »

²⁸ Ñer Pier nábaben aagol : « Uluj, wóli hum ubuge min jihatulo wafóli þe min jilageni. » ²⁹ Yésu naagol : « Maagen, ínje ilobul yo : Iní me an nahale yanjl, gutiol, gúlinol, jaol, þayol, guñolol, ettamol múmbam ni mala Firim fafu Fásum me, ³⁰ þan ayab fañ ñono ekeme ni buronj be, sañ, gutiay, gúlinay, sijaay, uñil, ettam, hani þan ní ni gálatien dó ; þan ayab þop, ni tinah tice tájaeul, buronj babu bábaerit me. ³¹ Jiffas

búoh gammeñe ni bugan bugagu gaamme útiar þan gúbbañul gúni úsola, ban may gammeñe ni gaamme úsola þan gúbbañul gúni útiar. »

*Yésu náfatten aunen ecelol
(Mácie 20.17-19 ; Lík 18.31-34)*

³² Púrto, Yésu ni galageneol me n'gulo m'bulago bi ejow mbaa Yérusalem ; Yésu atuje gayonj gagu. Ulagoraaw ni mujogil fanj, ban bugagu galagene me búsolol gáholi n'gúni ni bugo. Ñer Yésu nabbañ aomen upotoraaw gaamme guñen ni gúuba (12) to naamme, aban nanamo elobil wajae me ebajol. ³³ Naagil : « Juluj : wolal ubugi n'ejow mbaa Yérusalem, ban Añol Arafuhow þan abeni ni guñen ufan uteñenaaw ni úþajula gúboñ Aláemit. Pan gutaliñol bataliñ bal eçet, mbiban n'gusenol bugan bugagu galet me Esúif, ³⁴ þan gúfohulol, n'gumasenol, n'gutegol gusoh gal ubañ, ban þan gumugol ; bare gunah gúfaji búsol ecelol, þan ailo ni gaçet me. »

*Gúcin gagu gaa guñol Sebede
(Mácie 20.20-28)*

³⁵ Ñer úþur Sebede, gaamme Saak ni Saanj, n'gulof Yésu n'guogol : « Afanóli, jimañe mb'ukanóli wo jijae maa écini. » ³⁶ Naagil : « Wa jimañe ikanul ? » ³⁷ N'guogol : « No nujae me erobo n'efenjeñ yay yaa Jávii, újioli min jurobo ahu n'gañeni gárib, ahuo n'gamai. » ³⁸ Naagil : « Buru jiffasut wa juom n'écin. Jújue þiañ jirem éremuma yay yaa sílam yo ínje ijae me erem, ter jíbatisei gábatise gagu gaa sílam go gujaeom me

ébatise ? » ³⁹ N'guogol : « Ey, jújue ! » Naagil : « Maagen mamu, þan jirem éremuma yay yo nijae me erem, ban þop þan jibatisei gábatise gagu go nijae me ébatisei ; ⁴⁰ bare mala erobo ni gáribom ter ni gamayom, yo let ínje içil yo esen : gurobo gaugu gurobo gom gaa bugan bugagu gaçobi me guban bi ni go. »

⁴¹ No uþotoraaw bugagu gaamme guñen guun me gurim gaugu, súmutil ni Saak ni Saañ. ⁴² Ñer Yésu navogulil bugo þe, aban naagil : « Jiffase þe búoh bugan bugagu bugo nujogale me ti ufan súsuñ, bugo gúcetene so me ; maagen, bugan bugagu búgamah gúvafenevafen n'eogen so. ⁴³ Bare ni buru búlie : an ni buru amañ me gujogol an ámah, amundum áni aroka olul ; ⁴⁴ ban þop an ni buru amañ me éni átiar, áni arokaul buru þe. ⁴⁵ Mamu may, Añol Arafuhow najoulo mee, let min mb'abaj umigel, bare til min mbi açila fañaol áni amigel ban nasen buroñol bi eallor buroñ bugan gammerje. »

*Yésu nasen gahoy ápima
(Mácie 20.29-34 ; Lík 18.35-43)*

⁴⁶ Púrto, Yésu ni ulagorol n'guçih n'ésuh yay yo guvoge me Sériko. No naamme n'épur ésuh yauyu manur n'ulagorol ni þop fítiman fámah, ni baj ace áine ápime, gajaol Barutime, ápur Time, anamo ni galam bulago babu náni n'gúcin. ⁴⁷ No naun me búoh Yésu ala Nasaret aam n'égat, nanamo épib aah : « Yésu, Añol David, enili erumom ! » ⁴⁸ Gammerje n'gunamo ennurol tima naþanor, bare açila nafaj náþibe aah : « Añol David, enili erumom ! » ⁴⁹ Yésu

nailen aban naah : « Juvogulol ! » Ñer n'gúvogul ápima ahu n'eogol nímoro : « Uaken, uilo, aw navoge mee. » ⁵⁰ Ñer ápima ahu nabelen gapalitonjol, nailo ñanur puć aban najow mbaa Yésu.

⁵¹ No naçih to me, Yésu naagol : « Wa numanje ikani ? » Naagol : « Afanom, ukonom min ibbañ ijuh. » ⁵² Ñer Yésu naagol : « Ujow, gáineni guþageni. » To baenah áine ahu nabbañ ajuh, ban nanamo elagen Yésu.

11

Yésu o n'enogen Yérusalem

(Mácie 21.1-11 ; Lík 19.28-40 ; Saanj 12.12-19)

¹ No Yésu ni ulagorol gulof me Yérusalem, bugo n'égat súsuh sasu saa Betufage ni Betani, saamme n'gacaâf firijañ fafu fo guvoge me fal uoliv waw, naboñ gúuba n'ulagorol guyabol gayon naagil : ² « Jujow bi n'ésuh yauyu yaamme gayonjul. No jijae ró me enogen, þan jujuh jusum jahogihoh jo þan an aremborerut ; jíjalul jo jinjallom. ³ Iní me an narorenul aagul : “Wa uçile n'jikan mee ?” Juogol : “Ataw asohola jo, ban mati þio nabbañenulul jo.” »

⁴ Ñer ulagoraaw gaamme gúuba n'gukay, guçih n'gutoh jusum juhogi tíyan ni bulago babu, lof ganegen yan ece, n'gual jo. ⁵ Guce ni gaamen to me n'guogil : « Wa jikane mee ? Wa uçile n'jijal jusum jaju ? » ⁶ N'gúbalil ti Yésu alobil me, ban n'guhalil n'gújaenum jo.

⁷ N'gúñjarul jo bi ni Yésu, guçigul n'guñar újuoil gutal ni jo min arembor dó. ⁸ Bugan gammeñe n'gutal újuoil m'bulago babu, bugaguil n'gutal ubes ujeb wo guþikulo babu n'ulah waw. ⁹ Gayab me gayon ni þop galagene me búsol nihi guya uñjan guoh :

« Hosanna !

Aláemit ásonien an ahu ájaeul me ni gajaol !

¹⁰ Asónien Jávi jaju jaamme n'éjoul,

Jávi jaju jaa þayolal David !

Hosanna bi ró fatiya* ! »

¹¹ Púrto, Yésu nanogen Yérusalem, ban najow bi ni gávi-Aláemit gagu. No naluj me joon wabaj me þe aban, nemme tinah bakaer, nañar uþotoraaw gaamme guñen ni gúuba min gúpur dó gujow bi Betani.

Yésu o n'etab bífig babu

(Mácie 21.18-19)

¹² Tihalen fo, no gúþureul bo me, bieb m'bujoñ Yésu. ¹³ No nañanden me bífig bice n'utoj bo ró, najow ake eluj ter þan atoh ró waf, bare no nalof bo me, natoh ró utoj barebare, mata let tinah bo taa gabuh gúfig. ¹⁴ Ñer naah bo : « Jambi ñer an abbander atiñ mitiñi ! » Ban ulagorol n'guun min alob mee.

Yésu o n'eham unnomenaaw ni gávi-Aláemit gagu

(Mácie 21.12-17 ; Lík 19.45-48 ; Saan 2.13-22)

¹⁵ No guçih me Yérusalem, Yésu nabbañ anogen ni gávi-Aláemit gagu. Nanamo eham unnomenaaw ni unnomenaaw þe gaamen dó me,

* **11:10** 11.10 Juluj Ufóñ 118.25

narikul mućag utita-síralam bugagu ni sujukut sasu sal unnomena sitalab bugagu. ¹⁶ Ahalut ánoan aogene waf najator dó ni gávi-Aláemit gagu. ¹⁷ Aban naagil bi etañil biinum : « Aláemit alobut ni Bahícer babu þiañ búoh : “Yañom þan guvoh yo yan yaa galaw bi ni súsuh sasu þe[†]” ? Bare buru jíbahen yo éni fíemorum fal úku. » ¹⁸ No ufan uteñenaaw ni úþajula góboñ Aláemit bugagu guun me gurim gaugu, n'gúni n'elip bu gujae me ekan n'gunemenol ; gúholloholi mata fítiman fafu þe fírimbagorimbago ni bava-reerol.

¹⁹ No nućigal me tiname, Yésu ni ulagorol n'gúþur ésuh yay.

*Sembe sasu so gáinen gubaj me
(Mácie 21.20-22)*

²⁰ M'bujom, no guomme n'égat to bífig babu buomme, ulagoraaw n'gujuh bo min buhae bi to ni guar bo. ²¹ Ñer Pier nemme naosene wabajen me, naah Yésu : « Afanom, uluj þaa, bífig babu bo nutab me buhae. » ²² Yésu naajar firim fafu naagil : « Jíinen n'Aláemit ! ²³ Maagen, ínje ilobul yo : an aah me firijan faufu : “Utennor to nuomme uk'ulo ni fal,” ban náinen búoh wo nalob me þan ukano o m'batehumorut ni biinumol, maagen þan ukano. ²⁴ Yo eçil me niegul : Wáfowaf wo jijae me écin ni galaw ró, jíinen búoh jibaj wo jiban, ban maagen mamu þan jibaj wo. ²⁵ Ban jíni me n'galaw, íni me jibajorbajor ni an, juboketol, mamu may Payul aamme fatiya þan aboketul utilul. [²⁶ Bare

† 11:17 11.17 Juluj Esai 56.7 ; Jer 7.11

juboketut me gatil me ni buru, Payul aamme
fatiya mati þop aboketul utilul.]‡ »

Sembe Yésu bay súþullo ?

(Mácie 21.23-27 ; Lík 20.1-8)

²⁷ Púrto, Yésu ni ulagorol n'gúbbañul bi Yérusalem. No guçilo ró me, Yésu nanamo bújator dó ni gávi-Aláemit gagu. Ñer ufan utejenaaaw, úþajula gúboñ Aláemit bugagu ni ufan waw bugal ésuh yay n'gújoul mbal açila ²⁸ n'guogol : « Ni sembe say nikane mee waf wauwu ? Ay aseni so ? » ²⁹ Naagil : « Injé may ban irorenul eroren yanur pat ; jíbalom yo me, þan may ilobul ni sembe say nikane mee waf wauwu. ³⁰ Yoo, sembe sasu saa gábatise so Saanj Batis abaj me, bay súþullo : n'Aláemit ter ni an ? Aþaa jíbalom ! » ³¹ N'gúbahulor gúbahulor n'guoh : « Uogal me n'Aláemit, þan aagolal : "Wa uêile ñer jíinenut ni o ?" ³² Ban uogal me ni an sujomulo, haa... ! » Gúholiholi ésuh yay, mata bugan bugagu þe gujojoh Saanj Batis ti aboñer ala maagen. ³³ Ñer n'guoh Yésu : « Wóli jiffasut. » Naagil : « Kan ínje may mat'ilobul ni sembe say nikane mee waf wauwu. »

12

*Búnogor babu bal ucokora-bíñu bugagu
gálaput me*

(Mácie 21.33-46 ; Lík 20.9-19)

¹ Púrto, Yésu nanamo elob ni bugan bugagu n'únogor naagil : « Baje ace áine aroge úbiñu.

‡ 11:26 11.26 Ni bahiêcer bammeñe bítiar, firim faufe filero.

Nasoen wo aban nacokor tiñ tal epucen bíñu yay, mbiban natep etah yabbage yaa gapoy. No naban me, nábahen úbiñu waw asen ucokora-bíñu guogen mbi nihi gúþunnol fugabol, min aêla ake bújaor. ² No tinah tiçih me tal ealen mitiñ mamu, naboñ arokaol ace bi ni gaogen me úbiñu waw bi éyabul fugabol. ³ Bare ucokora-bíñu bugagu n'gujogol n'gutegol mbiban n'guhamol aot guñen gurakel. ⁴ Nabbañ aboñ arokaol ace bi ni bugo : n'gutegol iki gúbuken ni fuhow, mbiban n'guilo guvanjol ujel. ⁵ Nabbañ aboñ áfatten : n'gumugol. Púrto, natajen aboñ bo guce mul gammene : n'gutegil mbiban n'gumugil.

⁶ Niki ñañool áþurol áamumma ; naboñol eboñ ésola mbaa bugo ni gaþinor gagu ró gaa búoh nemme añolol om, þan gúkanumol. ⁷ Bare ucokora-bíñu bugagu no gujuh me ápur ahu o n'éjoul, n'guogoro : "Umu açil me gafumol. Ujaal umugalol, mamu gafumol þan gúbbañul gúni gololal." ⁸ Ñer n'gujogol gumuh mbiban n'gúþunnol dó gubelen tíyan. »

⁹ Yésu natajen aagil : « Ñer bu ala úbiñu waw añum ekan ? Pan ájoul mb'açigul namuh ucokora-bíñu bugagu ubugi þe, aban nábahen wo asen guce. ¹⁰ Jijangaut Bahiçer baube baah me :

"Ebírih yay yo uteþaaw gujunden me,
yo ebbanno me éni yáamumma,
yaçil me yan yay.

¹¹ Dó þe búkanum bal Ataw,

ban ni wolal kakan waf wámah*.” »

¹² Ñer n'gumanjen ejoh Yésu mata guffase búoh búnogor baibu bo nalob mee, molil nálobum bo. Bare nemme gúholiholi fítiman fafu, n'guhalol to min gujow gukay.

*Suroren sasu sal ecam búalen
(Mácie 22.15-22 ; Lík 20.20-26)*

¹³ Púrto, n'guboñ Epárisie guce ni bugaa gayoñ gagu gaa Herod bi ni Yésu bi eralol gabbut, tima n'gúju gujogol ni baloberol. ¹⁴ N'gújoul íkiil guogol : « Afanóli, jiffase búoh aw an ala maagen, ban úhollut ánoan ; ulujérit ni uul bugan bugagu, bare til nuvareeilvare bulago babu bal Aláemit ni maagen dó. Ulobóli paa ter sesen min búalen bucami ávi ahu ámah ahu Sesar ? Juote jicam, ter juotut jicam ? » ¹⁵ Yésu apí me naffas gaþinoril gaarat mee, naagil : « Wa uçile n'jiman eralom gabbut ? Jinjallom paa ece ni síralamolal min iluj yo. » ¹⁶ N'guñallol ece ni so. Naagil : « Buul baube ni gajow gauge sal ay ? » N'guogol : « Saa Sesar. » ¹⁷ Naagil : « Kan jisen Sesar wafol, ban may jisen Aláemit waamme wola. » Ñer bugo þe n'gujahali mola.

*Suroren sasu mala eilo yay yaa ga et me
(Mácie 22.23-33 ; Lík 20.27-40)*

¹⁸ Ni baj Esáduke guce gujow iki gutoh Yésu. (Esáduke yay bugo nihi guoh me an a et me aban mat'ailoul n'e et yay.) N'guogol : ¹⁹ « Afanóli, gúboñ gagu gaa Móis guoge an ayab me anaare mbiban na et ajundenol o m'babajut

* **12:11** 12.11 Juluj Ufóñ 118.22-23

añil, atiol þan atunol min áju ahalol gátuh[†].
 20 Yoo. Bajene batiay baa wáine gono futoh ni gúuba. Atiar nayab aban naçet m'bahalut añil.
 21 Aútten ahu natun aare ahumu, aban naçet þop m'bahalutol gátuh. Afáttten ahu may mo,
 22 iki bugo gaamme futoh ni gúuba gubao pée an ni bugo m'batogut ahat gátuh. Púrto, aare ahu may naçet. 23 Ban ñer juroreni : no gaçet me gujae me eilo, þan ñer áni aar ay ni bugo, nemme bugo pe gutoge guyabol ? »

24 Yésu naagil : « Dáure diçil me min jibaj galim : jujogut wo Bahícer babu bulobe, jujogut þop bu sembe sasu sal Aláemit siree. 25 Maagen mamu, no gaçet me gujae me eilo, áname mat'ayab, anaaremát'ayab ; þan til gúni ti emalakaay dó n'émit. 26 Mala eilo yay ni gaçet me yo juunene mee, jijangaut þiañ n'élebur yay yaa Móis wo Aláemit alobol me galam jufokon jaju jaa sijen jaamme n'esa ? Naagol ró : “Injé iomme Aláemit ahu o Aburaham, Isak ni Sakob gúinen me ni o‡.” 27 Yo eçil me jiffas búoh Aláemit alet ala gaçet me, bare til ala garon me. Galimbul gújaloe. »

*Gáboñ gagu gafan me wawu pe
 (Mácie 22.34-40 ; Lík 10.25-28)*

28 Ace n'úþajula gúboñ Aláemit bugagu, aunil me min guceñore mee, ban najuh búoh Yésu nábabal Esáduke yay wárifaf, náloful aban naagol : « Gay guomme gáboñ gagu gátiar n'úboñ waw pe ? » 29 Yésu naagol : « Gátiar

† 12:19 12.19 Juluj Dáteronom 25.5 ‡ 12:26 12.26 Juluj
 Gapagen 3.6

gagu go guomme uge : "Uutten, Israel, Atúla aamme Aláemilolal o bare aam Ataw. ³⁰ Umanj Ataw aamme Aláemili n'éçigiri þe, m'biinumi þe, n'gapinori þe ni sembei þeſ." ³¹ Gáutten gagu uge : "Ubbóli apali ti núbboli me fuhoi*." Bajut gáboñ gace gafane wauwe. »

³² Ñer áine ahu naah Yésu : « Yoo, Afanom, nuoge ni maagen dó Aláemit anur om ban bajut ace ábuli ni o, ³³ ban emanjol n'éçigiri þe, ni mujagi þoomo ni sembei þooso, ni þop ébboli apali ti aw fañai, dáuru fafaj ekan Aláemit úterjen waw ni úsimen waw þee. »

³⁴ No Yésu ajuh me búoh áine ahu nábabal ni malillo ró, naagol : « Uráliut enogen ni Jávi Aláemit. » Ban ñer an abbañut akañen arorenol.

*Suroren sasu mala effas ter Kirista gabulaken
gaa David nam*

(Mácie 22.41-46 ; Lík 20.41-44)

³⁵ Púrto, Yésu nanamo gavare bugan bugagu ni gávi-Aláemit gagu naagil : « Bu úþajula gúboñ Aláemit bugagu gújue guoh Kirista Añol David nam ? ³⁶ Ni búkanum baa Biinum Banabe, David fañaoł naage :

"Ataw Aláemit naage Ataom :
Unamo ni gañenom gárib
bi no nijae me érur ulatori fattam uhagi†."

³⁷ David fañaoł navogol Ataw ; bu ñer açila Ataw ájue áni añolol ? »

§ **12:30** 12.30 Juluj Dáteronom 6.4 * **12:31** 12.31 Juluj Levitik 19.18 † **12:36** 12.36 Juluj Ufóñ 119.1

*Yésu o m'baçaf mala éni ti úpjajula gúboñ
Aláemit bugagu
(Mácie 23.1-36 ; Lík 20.45-47)*

Fítiman fámah fuomen n'eutten Yésu n'ésumay ró. ³⁸ Nah'aagil ni galigen gagu go naamil me ni go : « Júludo úpjajula gúboñ Aláemit bugagu ! Wo gumanj me þe, ebelo újuo ujaha waave bi to n'guolil n'gujator min ésuh yay gujugil, eyab basaf ni jammenj ni gákanum ró, ³⁹ erobo ni sujukut sasu saa gayonj ni sañ sasu saa galaw, erobo ni sujukut sasu sáamumma gaggan babajer ; ⁴⁰ nihi gujoh utiñasibara bugagu waarema min guram wafil þe, mbiban n'guilo bújonor bugan bugagu n'gulaw meñ. Gúteh gagu go Aláemit ajae me etegil, go þan gufanj me þe gátañi gaa bugagu. »

*Múralam mamu mal atiña-ebara ahu
(Lík 21.1-4)*

⁴¹ Mbiban, Yésu nanamo ró ni gávi-Aláemit gagu áþimbor dó bugan bugagu guhalene me síralam, min ajuh bu guhalene so ró me eno. Usanum gammeñe n'guhlen dó jálo. ⁴² Najuh þop atiña-ebara ace aleleh ajar múralam múuba mapilout wáfowaf ahalen dó. ⁴³ Ñer Yésu navoh ulagorol naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : atiña-ebara ahumu aleh mee o afanje nasene bugan bugagu þe gasen me ; ⁴⁴ bugagu þe wávaf me ni gubajil, wo guhlen dó, bare açila, waamen me þe ni guñenol wo nahalen dó, wo nabajen me bi buroñ. »

13

Yésu o n'elob mala súlam sasu saa gunah gúsola

(Mácie 24.1-35 ; Lík 21.5-33)

¹ No Yésu ápullo me ni gávi-Aláemit gagu, ace n'ulagorol naagol : « Afanom, uluj paa sival sijaha ! Bateper baaro ! » ² Yésu naagol : « Nujuge bateper baubu bare mee ? Injé ilobul yo, funah fice mati ḥaño to eval yanur yájutenore n'epayo, bare so pe pan sirikuli sibet. »

³ Mbiban nak'anamo ni firijaŋ fafu fal uoliv waw bípimbor gávi-Aláemit gagu. Pier, Saak, Saan ni Andere n'gukay gutogol bo, mbiban n'gurorenol guogol : ⁴ « Apan ulobóli, nay dáuru dijae ebaj, ban wa ujae egitenóli búoh waf wauwu pe ban ukano ? »

⁵ Ñer Yésu naagil : « Jíkanum jambi an abutul. ⁶ Gammene pe pan góporoul gajaom gučigul n'guogul : “Injé iomme Aþagena ahu.” Ban pe pan gubut bugan gammene. ⁷ No jijae me eun baeler gutih ni balober buunen go, jambi jitelenor, mata dó díarie dičigul. Bare mati ni pe pan gabao mof mamu. ⁸ Esúh pe pan eiyul bi n'epayo ésu, jávi pe pan jiiyul bi ni jipajo jávi, ban pe pan baj bin bo ettam yay ejae egoror, pe pan pop bieb búloul. Dáuru pe pan níme pe pan buju babu baa sílam sasu ; sílam sausu pe pan síni ti sal anaare aam ni gapegor.

⁹ Buru faŋaul, jíkanum ! Pe pan gubelul ni bataliŋ, ban pe pan gutekul gusoh gal ubaŋ ni saŋ sasu saa galaw. Gajaom pe pan gučil min gújaenumul bújonor ufan súsuh ni úviaw, dó

þe min mbi bugo þe guun bagitenerul. ¹⁰ Firim fafu fásum me fuote fumundum fuvarei ni súsuh sasu þe. ¹¹ No gujae me ejogul gúaenum bi etalinjul, jambi jifaen jilelegor mala wo jijae me elob ; mbi julob wajae me éjoul to baenah n'uinumul, mata mati ní ñer buru julobe, bare Biinum Banabe.

¹² An þan abet atiol n'eçet, þaaya þop þan abet añolol n'eçet. Uñiaw þan guiyul bi n'ubugail min gukanil n'guçet. ¹³ Gajaom þan guçil min bugan bugagu þe gulalul ; bare an ajae me emuten iki bao, Aláemit þan aþagenol.

¹⁴ Jiffase wo Bahícer babu bulobe mala "Maarat mamu mal ekan galego" ; ajanga wo me mb'ákanum fañ wa Bahícer baube bumanye elob ! No maarat maumu mujae me enogen to muotut me munogen, no ñer gajae me éni ni mof mamu maa Yüde mbi gutey me bi ni gurijan gagu. ¹⁵ An ahu ajae me éni fatiya firihinjanj jamb'áavul me aban naah ban amundum ake eñar waf uce ñáraru yanol ; ¹⁶ ban þop an ajae me éni n'ulah waw, jamb'aot me ake eñar bisimool. ¹⁷ Mataño míni ni waareaw gajae me éni ni gar ni þop ni bugagu gajae me éni n'garafen ni gunah gaugu ! ¹⁸ Jilaw jambi dáuru dibaj ñutot ñaňu baçigerul. ¹⁹ Gunah gaugu þan gúni gunah gaa sílam sáamah, so mûsut baj sice ti so kábirinj m'buju babu no Aláemit átul me mof mamu, ban þop sañumut ebbañ sibaj ñice sitajen. ²⁰ Lelen me búoh Aláemit nákasulkasul

* **13:14** 13.14 Juluj Dañel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

gunah gaugu, an mat'apah ; bare nákasul go mala bugo naçob me gúni bugola.

²¹ No ñer, an aagul me Kirista ume ter umua, jambi jíinenol. ²² Pan baj ukirista ni pøp uboñer galet bugaa maagen gúpurul ; pan gukan ugitenum ni waf wajureruti bi elimben bugan bugagu bugo Aláemit açob me, ínien me júe kano. ²³ Jíkanum ! Nílobaliullobali me waf wauwu þe ihato. »

Ebbáñul yay yal Añol Arafuhow

²⁴ « Bare ni gunah gaugu, no sílam sausu sijae me ejow bi ebao, bunaa babu þan bumoc, fieñ fafu þan fúbbur gañanno gagu gala fo, ²⁵ suut sasu þan síþagul fatiya émit súloul, ban sembe sasu þe saamme fatiya þan sugoror. ²⁶ No ñer þan jugi me Añol Arafuhow áavul ni gópar ni sembe sámah ni bájalo ró. ²⁷ Ñer þan áboñul emalakaol íkiil guomen buganol bugo naçob me n'ulam waw þe waa mof.

²⁸ Jikan n'uinumul wo bubah nihi bigitenolal me : no uan bo úburiulo mbiban m'býaul úsabul, jiffase búoh fujam fulofulo. ²⁹ Manur mamu may, no jijae me ejuh waf wauwu þe uçigul, jiffas búoh Añol Arafuhow nalofulo, naçilo n'gónonum gagu. ³⁰ Maagen, ínje ilobul yo : bugan bugagu bugaa jama mati gutoh gubao eçet dáuru þe m'baçigulat. ³¹ Emít yay ni ettam yay þan sibao, bare gurimom, go, mati gúmus gubao. »

*Funah fafu fo an affasut me
(Mácie 24.36-44)*

³² « Mala effas funah fay ni tinah tay Añol Arafuhow ajae me ébbañul, ánoan affasut so, mele emalakaay gaam dó me n'émit, hani may Añil ahu ; Paaya o bareol affase. ³³ Jíkanum, jambi júmori, mata jiffasut nay jae ekano. ³⁴ Pan ní ti ánaíne aam n'ehat yanol min ake bújaor. Fufaneol nábahen fo asen urokaol, ánoan burokol, aban naah apoya ahu o ñer apoy. ³⁵ Jiilo ñer ni mujah ró, mata jiffasut nay ala yan ajae ébbañul. Ter þan açigul tiname, ter n'etut fuh, ter tinahurab, ter ni bujom ; ³⁶ jamb'açigul namimenul n'gámori ! ³⁷ Waf wanur nilobeul, ban buru þe nilobe wo : Jambi júmori ! »

14

*Egum firim yay bi emuh Yésu
(Mácie 26.1-5 ; Lík 22.1-3 ; Saan 11.45-53)*

¹ Nañoe gunah gúuba min gaggan gagu gaa Paak guçigul, gaamme may gal unaç waw wabajut me lévir. Ñer ufan uteñenaaw ni úpajula gúboñ Aláemit bugagu n'gúni n'enjes bu gujae ekan ni mutuho ró min gujoh Yésu guban n'gumugol. ² Níhi guoh : « Jamb'ujogalol me no gaggan gagu gutiñe me, jambi gáguo gubaj n'ésuh yay. »

*Aare ahu áyu me mícir matijoe ni fuhow Yésu
(Mácie 26.6-13 ; Saan 12.1-8)*

³ No Yésu aamme Betani, ni yan ace áine o háhae ejogene gajaol Simon, ni baj ace aare ánonul dó bugo baamer ni fitiñ. Aare

ahumu naogen jibara jatepítēp*, dó mícir muom mátañie ejuh ban músumut ebaj ; nasat butum jibara jauju aban nailo áulen mícir mamu mala jo ni fuhow Yésu. ⁴ Ñer guce ni gamat me ni mujogil bireg nihi guogoro : « Ehajen mee mícir maumu bi wa ? ⁵ Mújuene munnomeni síralam sammeje fan†, mbiban n'siseni galeh me. » Ban n'gúbaho bi n'aare ahu.

⁶ Bare Yésu naagil : « Jihalol. Wa uçile n'jíniol n'eyogen ? Waf waaro nakanom ! ⁷ Galeh me, bugo, þan jibajil nánonan ni buru ; nánonan no Jimanje, jújue jikanil maaro, bare ínje jilelom n'ebaj bi nánonan. ⁸ Aare ahume, wo náju me, wo nakane ; nálosalilosali enilom bi gafoh gagu gúmbam. ⁹ Maagen, ínje ilobul yo : ni mof mamu þe, tánotan to Firim fafu Fásúm me fujae me evarei, þan may lobi mala wo aare ahume akan me ; mamu þan auno bi nánonan. »

*Yudas o n'ennomen Yésu
(Mácie 26.14-16 ; Lík 22.3-6)*

¹⁰ Púrto, Yudas Isikariot, aamme ace ni upotoraaw gaamme guñen ni gúuba, najow ak'atoh ufan uteñenaaw bi ekan Yésu nalo n'guñenil. ¹¹ N'guuttenol n'ésumay ró, ban n'gulob bi esenol síralam. No púrto me, Yudas náni n'enjes no jáhor me bi ekan Yésu nalo n'guñenil.

* **14:3** 14.3 Ni gugerekay guoge jirafa jal albâtre yoemme eval ejaha yátañie ebaj. † **14:5** 14.5 Ni gugerekay guoge sifaraku sikeme sífaji ; efaraku yaa no, yo epiilo me bacam an baroker funah fanur.

*Yésu naboñ guke ecokor Paak yay
(Mácie 26.17-25 ; Lík 22.7-14, 21-23 ; Saan
13.21-30)*

¹² No funah fafu fitiar faa gaggan gagu gal unaç waw wabajut me lévir fiçih me, fiçila fo gabbarum gagu gaa Paak yay nihi gúsimeni me, ulagora Yésu n'guogol : « Tay numanje iki jucokori fitiñ fafu faa Paak yay ? » ¹³ Ñer naboñ gúuba ni ulagorol naagil : « Jujow junogen n'ésuh yay. Pan baj ánaïne ace atebe jifin jaa mal aemor ni buru ; jilagenol. ¹⁴ To najae me enogen, n'juoh ala yanj yay : "Afan ahu naage juroreni ni bañ bay najae me etiñ Paak yay o ni ulagorol." ¹⁵ Pan ñer agganul futoñ fámah fatiya yanj yay facokori wári ban ni fújahor. Dó mbi jucokor me fitiñ fafu bi ni wolal. »

¹⁶ Ñer ulagoraaw gaamme gúuba n'gukay, guçih n'ésuh yay n'gutoh waf waw þe may ti Yésu alobil yo me, min ñer gucokor fitiñ fafu faa Paak yay.

¹⁷ No nuçigal me gallim, Yésu naçigul dó ni upotoraaw gaamme guñen ni gúuba ró. ¹⁸ No guomme ni fitiñ, naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : ace ni buru atiñore maa n'ínje þan an-nomenom. » ¹⁹ Ni mujogil bireg n'gunamo erorenol anur-anur guoh : « Injé þiañ ? » ²⁰ Naagil : « Ace ni buru jaamme guñen ni gúuba, ahu árure maa manur n'ínje gañenol ni biril banur. ²¹ Maagen, Añol Arafuhow ban açet ti hiçi me ya ni o. Bare mataño míni ni an ahumu ajaol me ennomen ! Fañene jáari jamb'abugi ! »

*Etiñor Yésu ésola n'uþotoraol
(Mácie 26.26-30 ; Lík 22.15-20 ; 1 Korent 11.23-25)*

²² Bugo ni fitiñfafu, Yésu nañar ganaç, násonien go, namusul go aban nagaboril go naagil : « Jiyab jitiñ : úre enilom. » ²³ Mbiban nañar éremuma ; no nasal me Aláemit aban, nasenil yo guremor bugo þooil, ²⁴ aban naagil : « Dáure físimom, físimfafu fáyui me mala bugan gammenje bi étugen babuge babu bo Aláemit ajogor me ni bugan bugagu. ²⁵ Maagen, ínje ilobul yo : mat'ibbander içoen bíñu bi funahfafu fo nijae me erem ece evugul ni Jávi Aláemit. »

*Yésu naah Simon Pier þan ajundenol
(Mácie 26.31-35 ; Lík 22.31-34 ; Saan 13.36-38)*

²⁶ No Yésu alob me gurim gaugu aban, n'gúfoñ úfoñ wal esal Aláemit, mbiban n'gúþur gujow mbaa firijañfafu fo guvoge me fal uoliv waw.

²⁷ No guçih me, Yésu naah ulagorol : « Buru þe þan jibbañbúsol sílamom baçigerul, ti Aláemit alob yo me ni Bahiçerbabu, no naah me : "Pan itehakoña ahu imuh, ban ubbarum waw þan uvisor ubanbabu þe‡." ²⁸ Bare búsol eiloom ni gaçet me þan iyabugayoñmbaa Gálile. »

²⁹ Pier naagol : « Hani bugagu þe gubbañebúsol, bare ínje mat'ikan mo. » ³⁰ Ñer Yésu naagol : « Maagen, ínje ilobiyo : n'efuga yauye réro, balama gáin guoh gútten, þan uoh ñono ñáfaji uffasutom. » ³¹ Bare Pier naçimen aah fatiya : « Hani þan içet manur n'aw, mat'ímus iohiffasuti. » Bugo þe n'guyabdó.

‡ 14:27 14.27 Juluj Sakari 13.7

*Yésu o n'galaw ni firijan̄ fafu fal uolv waw
(Mácie 26.36-46 ; Lík 22.39-46)*

³² Púrto, Yésu ni ulagorol n'gujow bi tiñ talu to guvoge me Getusemane. No guçih me, naagil : « Jurobo tale min pán ínje ike galaw. » ³³ N'ejaol nájaenum Pier, Saak ni Saarj. Piout, gáholi n'gunonol n'etelenor dó. ³⁴ Naagil : « Gaþinor gumugom iki biinumom búguo. Jinamo tale ban jambi júmori me ! »

³⁵ Mbiban natos kan ráli maa, naya gújul aban náñuþ iki buulol buya n'ettam min alaw gaa búoh íni me júe kano, tinah tautu n'tíraliol. ³⁶ Nah'aah : « Paþa, aw áju me wáfowaf, nilai ufaren éremuma yauye yaa sílam éraliom ! Bare mánoman níe, jambi wo ínje imaþ me ukano, bare til wo aw umaþ me. »

³⁷ Mbiban nábañul mbal ulagoraaw gúfaji bugagu aðigul natogil min gúmoe. Ñer naah Pier : « Simoñ, aw gámori ? Hani enamo jatiito m'bámoit újuut yo ? ³⁸ Jambi júmori, bare jilaw jambi julo ni gabut. Biinum arafuhow nihi bumamaþ ekan maaro, bare enilol nd'ebaj sembe. »

³⁹ Nabbañ atos ahalil to, aban nanamo nalaw ni gurim gagu ganur gagu. ⁴⁰ Nabbañ ábbañul aðigul natogil min gubbañe gúmori ; maagen mamu umoil úliilií nár. Ñer guffasut wa gujaol ébal.

⁴¹ No nabbanno me ebbañulol éfatten, naagil : « Juronje n'gámori gagu ? Gáelo gom ? Kanoe ban ! Tinah talu tiçige. Añol Arafuhow nabeni aban ni guñen utilaaw. ⁴² Jiilo ujaal ! An ahu ajae me ennomenom nalofulo. »

*Fujoh fafu faa Yésu**(Mácie 26.47-56 ; Lík 22.47-53 ; Saan 18.3-12)*

⁴³ To baenah, o n'elob yay, Yudas, aamme ace ni uþotoraaw gaamme guñen ni gúuba, naçigul. Nájaorul ni fítiman faogene ufoje ni sugol ; kan ufan utenjenaaw, úþajula gúboñ Aláemit bugagu ni ufan ésu yay guboñulo fo. ⁴⁴ Yudas aamme n'ennomenol baje wo nalollil waamme : « An ahu o nijae me élonj, açila ; jujogol ban n'jíjaenumol ni gapoy gaaro. »

⁴⁵ No naçih me, nafaen alof Yésu naagol : « Afanom ! » Aban nálonjol. ⁴⁶ Ñer bugagu gajaorulo me ni o n'gualen gujogol. ⁴⁷ Ace ni gaamen to me ni Yésu náñagul gafojeol ni gafon go ateh aroka ahu ala afan utenjenaaw aþirih gannu. ⁴⁸ Ñer Yésu nábaho mbaa fítiman fafu naagil : « Jujoulo n'ufoje ró ni sugol bi ekelom fujoh ti nihi ní me akana-maarat jikelo fujoh. ⁴⁹ Gunah émit þe ínje umuen ni buru, no niligene me bugan bugagu ni gávi-Aláemit gagu, ban jujogutom. Bare dó þe min mbi wo Bahiçer babu bulob me úju ukano. »

⁵⁰ Ni tinah tautu, ulagoraaw þe n'gujundenol to min gúpur gutey gukay. ⁵¹ Bare ni baj ápur ace asimoe gábil nah'alanol ; gábil gaugu go bare guomme bisimool. N'gualen bi ejogol, ⁵² bare nahalen gábil gagu min atey akay eraþatañ.

*Yésu bújoñor fujoj fafu fámah fafu**(Mácie 26.57-68 ; Lík 22.54-55, 63-71 ; Saan 18.13-14, 19-24)*

⁵³ Púrto, n'gújaenum Yésu bi n'afan utenjenaaw ámah ahu, to ufan utenjenaaw,

ufan ésuh yay ni úpjajula góboñ Aláemit bugagu níhi guomunor me pe. ⁵⁴ Pier nah'alagen Yésu ráli bi ró ñáráru fúlumet afan uteñenaaw ámah ahu. Nak'anamo to upoyaaw guomme náni n'góumo ni sambun.

⁵⁵ Ni tinah tautu, ufan uteñenaaw ni fujoj Esúif yay fámahfafu pøofo n'gunamo elip bagitener bájue bukan min Yésu amugi. Gulip mee gubajut. ⁵⁶ Gammene gubije gugiten guya ni o, bare bagiteneril bilet banur. ⁵⁷ Ni baj guce guilo min gubij gugiten guya ni Yésu guoh : ⁵⁸ « Juunol aah þan afum gávi-Aláemit gaugu go guñen arafuhow guteþ me, ban ni gunah gúfaji þan atep gace go guñen arafuhow guñumut eteþ. » ⁵⁹ Bare hani bae ni elob yauye, bagiteneril bubbáñut bíni banur. ⁶⁰ Ñer afan uteñenaaw ámah ahu nailo n'etut fujojfafu min aroren Yésu aagol : « Mat'úbal wáfowaf ? Uunut sulob se so gulobe maa guya n'aw ? »

⁶¹ Bare Yésu naþanor butumol, ábalut wáfowaf. Afan uteñenaaw ámah ahu nabbañ arorenol aagol : « Aw uomme Kirista ahu, Añol Aláemit ásonieni me ? » ⁶² Yésu naagol : « Ey, açila nem. Ban funah fice, þan jujuh Añol Arafuhow min anave ni górib Aláemit-Sembe, ban þop þan jujugol áavul ni úpar waw wal émit. » ⁶³ Ñer afan uteñenaaw ámah ahu naçaç bisimool açila fañao, aban naah : « Ugitena mul bugay nusoholaale utajenal ? ⁶⁴ Buru fañaul juune gójel gagu go najel me Aláemit. Bu ñer jípinore ? » Bugo þooil n'gujoh búoh þilopílo min açet. ⁶⁵ Ñer guceil n'gunamo emasenol,

efut buulol ni etegol sumoh n'guogol : « Ulobóli
paa ay ategi ! » Upoyaaw may n'gutegol simbej.

*Pier o n'eceŋ gaa búoh aćila an om ala Yésu
(Mácie 26.69-75 ; Lík 22.56-62 ; Saan 18.15-18,
25-27)*

⁶⁶ Pier o baronjer to tíyaŋ ni fúlumet fafu, ni baj ace ni urokaaw waarema bugal afan utejenaaaw ámah ahu ájoul. ⁶⁷ Aroka ahumu najuh Pier min áumoe mee ; náþimborol pím nalujol aban naagol : « Aw may buru juomen me ni Yésu ala Nasaret. » ⁶⁸ Naceŋ fo aah : « Iffasut wa numanje elob, ijogut. » Mbiban najow bi épur ni gánonum gámah. [No ñer, gáin n'guoh.][§] ⁶⁹ Aroka ahu najugol ban nabbañ anamo elob gaamen to me aagil : « Ahumu bugo bugom. » ⁷⁰ Pier nabbañ aceŋ fo. Pio maa, gaamen to me n'gubbañ guoh Pier : « Ti maagen, aw may buru bugom ; aw þop an ala Gálile, [baloberul banur bom.]* » ⁷¹ Ñer nanamo egiten menj, ak'abbat aah : « Iffasut an ahu o julobe mee mola. » ⁷² To baenah, gáin n'guoh gúutten, ban Pier naosen firim fafu fo Yésu alobenol me faah me : « Balama gáin guoh gúutten, þan uoh ñono ñáfaji uffasutom. » Ñer nanamo to ukon n'eteh mahat ró.

15

Yésu bújoŋor Pilat

(Mácie 27.1-2, 11-26 ; Lík 23.1-5, 13-25 ; Saan

§ **14:68** 14.68 Ni bahičer bammeje bítiar, firim faufe filero.

* **14:70** 14.70 Ni bahičer bammeje bítiar, firim faufe filero.

18.28-19.15)

¹ Tinah n'ehalen, ufan uteñenaaw n'guoj manur n'ufan ésuh yay ni úþajula góboñ Aláemit bugagu, dóemme fujoj fafu fámah fafu þoofo. No gujoj me guban, n'gujoh Yésu guhoh, mbiban n'gújaenumol iki gusen Pilat. ² Ñer Pilat narorenol aah : « Aw uomme ávi Esúif yay ? » Yésu naagol : « Aw fañai nulob yo uban. » ³ Ufan uteñenaaw baje sulob sammeje so gutegol. ⁴ Ñer Pilat nabbañ arorenol aah : « Mat'úbahul wáfowaf ? Nuune wo gulobe me þe guya n'aw ? » ⁵ Bare Yésu abbañut ábal ; ni kan Pilat gajahali.

⁶ Ni gaggan gánogan gaa Paak, Pilat nah'ahalenilhalen ace ni umigel waw gakuli me o guogol me ahalenulil. ⁷ Ban bajene ace áine, gajaol Barabas, o gúrure ni fipeh manur ni úgua-ésuh guce, mata ni gáguo gace gumumuh an. ⁸ Fítiman fafu ni fijin bi ró yañ Pilat, fiçih ni funamo elaol wo napi me nah'akanil. ⁹ Pilat naagil : « Jimanje ihanulul ávi ahu ala Esúif yay ? » ¹⁰ (Narorenil mee mata naffase búoh físil fiçile min ufan uteñenaaw gújarul Yésu bi ni o.) ¹¹ Bare ufan uteñenaaw n'guilen fítiman fafu min mbi Pilat ahanulil til Barabas. ¹² Pilat nabbañ aagil : « Wa ñer Jimanje ikan an ahu o buru juvoge me ávi ahu ala Esúif yay ? » ¹³ N'gubbañ gúþib guoh : « Ubbajol n'ekurua ! » ¹⁴ Naagil : « Maarat ñer may nakane ? » Bare n'gufañ n'gúþibe guoh : « Ubbajol n'ekurua ! » ¹⁵ Ñer Pilat, nemme namamañ aalen fiiñ fítiman fafu, nahanulil Barabas. Mbiban, naboñ

guteh Yésu gusoh gal ubaŋ, aban nasenil o bi eke ebban n'ekurua.

*Ekosombil yay bugo n'elegen Yésu
(Mácie 27.27-31 ; Saan 19.2-3)*

¹⁶ Ņer ekosombil yay n'gújaenum Yésu bi ñáraru fúlumetfafu faa yan Pilat, guban n'gúvogul fuyon faafu gupalil ekosombil poopo. ¹⁷ N'gusimol wañ újugah, guban n'guñar ulalij waa sijeñ gueç fugañ guopol ni fuhow. ¹⁸ Mbiban n'gunamo esafol guoh : « Jisafi, ávi Esúif yay ! » ¹⁹ N'gutegol egol ni fuhow, n'gumasenol ban n'guya gújul bújoñorol ti nihi gumañ me emigeletol. ²⁰ No gúfohulol me iki guñilo, n'guram wañ waw újugah waw wo gukanol me, guban n'gubbañenol bisimool, mbiban n'gúþunnol tíyan bi eke ebban n'ekurua.

*Yésu o n'ebbanj n'ekurua
(Mácie 27.32-44 ; Lík 23.26-43 ; Saan 19.17-27)*

²¹ N'ejail, n'guemor n'ace áine aam ni búolul n'ulah ; gajaol Simon, an ala Siren, þay Alsandul ni Rufus. N'gukanol ni sembe min ateb ekurua yay yaa Yésu. ²² N'gújaenum Yésu bi tiñ talu to guvoge me Golugota, dóemme "tiñ taa gasen". ²³ N'gumanj esenol bíñu yo gúguñore ni mícir arem, bare nalat yo marem. ²⁴ N'gubbanjol n'ekurua yay, guban n'gugabor bisimool n'elukor* bo bi effas ánoan fugabol fo najaе me enjar.

²⁵ No gubbanjol me n'ekurua yay, tinah báraberul. ²⁶ Jibabar jaju dó hiçi me waçil me

* **15:24** 15.24 elukor : dóemme eñagor usos.

Yésu namugi, maa julobe : "Aví ahu ala Esúif yay".

²⁷ Baje ƿop ukana-maarat gúuba bugo gubbanje ni sukurua manur ni o, ahu n'gañenol gárib, ahuo n'gamayol. [²⁸ Mamu, wo Bahi  er babu bulob me n'ukano baah me : « Gupinol ni ukana-maarat bugagu. »]†

²⁹ Bugan bugagu gaamme n'égat nihi g  llis guhoil ban n'gujelol nímoro n'guoh : « E  , aw   ju me ufum g  vi-Aláemit gagu mbiban nubba   ute  p go ni gunah g  faji, ³⁰   pagenoro n  avul n'ekuruai ! »

³¹ Ufan utejenaaaw may ni úpajula g  bo  n Aláemit bugagu nihi ƿop gúfohulol guoh : « Nah'  pagan bugan, aban   juut   pagenoro ! ³² In   me maagen o aamme Kirista ahu,   vi ahu ala Israel,   avul maer yauye n'ekruuaol wolal ujugal, ban   pan   inenal ! » Bugo gubbanor me ni sukuruail manur ni o n'gunamo may ejelol.

E  et yay yaa Y  su

(M  cie 27.45-56 ; L  k 23.44-49 ; Sa  y 19.28-30)

³³ No tinah tirih me, emo   néavul ni mof mamu   oomo, ban n  ni to iki t  tigo. ³⁴ No t  tigo me maa, Y  su n  pib fatiya ni sembe aah : « El  , El  , lama sabadtani ? » Dóemme : « Al  emilom, Al  emilom, wa u  ile nujundenom ? » ³⁵ Guce ni gaamen to me n'guunol ban n'guoh : « Juutten   aa, abo  er ahu El   navoge mee ! » ³⁶   er ace ni bugo natey   k'  jeben jurocob b  nu yafifir ahoh ni gapil, aban na  uren jo min mb'acot jo n'eo  

† **15:28** 15.28 Ni bahi  er bammeje bítiar, firim faufe filero. Juluj Esai 53.12.

nímoro : « Jinah, þan ujugal ter Elí þan ájoul ákiil aannulol n'ekurua yay. » ³⁷ Bare Yésu naya gáþib gámah aban naçet.

³⁸ To baenah, gábil gagu gaminden me tiñ talu táñai me dó ni gávi-Aláemit gagu n'guêaço kábirinj fatiya go bi n'ettam go gukan uþen úuba. ³⁹ Afan ekosombil yay aiyen to me bújonor Yésu, no najuh me min aalo me nogor, naah : « Aíne ahumu maagen Añol Aláemit omene. »

⁴⁰ Bajene þop waare gammene gaiye ráli n'gúni ni faluj. Baje ni bugo Mari ala ésuh yay yaa Magudala, Mari jaw Soses bugo ni Saak apuma ahu, ni Salome. ⁴¹ Bugo nihi gulagen me Yésu ban n'gucokorol kábirinj no naamen me Gálile. Ni baj to þop waare guce gammene gajaorulo n'açila bi Yérusalem.

Gafoh Yésu

(Mácie 27.57-61 ; Lík 23.50-56 ; Saay 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Funah faufu funah fom fal ecokor wáari me bi fitiñ, yoemme fo tihalene me fiyyay Esúif yay. Ni baj ace áine gajaol Susef. O an om ala Arimate o gúkanume fañ ni fujoj fafu fámah fal Esúif yay dó naamme ; o þop Jávi jaju jal Aláemit naamen n'enah. Min ajuh me búoh tinah utu n'ejon, nabaj gakañen gagu gal ejow bi ni Pilat ák'ácinol efuluñ yay yaa Yésu. ⁴⁴ Pilat najahali min Yésu afaen me açet ; naboñ gúvogul afan ekosombil yay min arorenol ter maagen mamu Yésu naçeçet. ⁴⁵ No afan ekosombil yay açilo me ak'agitenol wabaj me, Pilat nahat Susef nak'anjar efuluñ yay. ⁴⁶ Ñer Susef nak'annom gábil, aban náannul efuluñ Yésu n'ekurua yay naajar gábil

gagu ággub yo, aban nabaŋ yo ñáraru fuyah faogioh n'gacač erijaŋ. Mbiban, nábaken fuval atoj gánonum fuyah fafu. ⁴⁷ Mari ala Magudala ni Mari jaw Soses n'gunamo n'gúni ni faluj to gubaŋe yo me.

16

Fuyah fafu furakel fafu
(Mácie 28.1-8 ; Lík 24.1-12 ; Saan 20.1-10)

¹ No fíiyay Esúif yay fúgat me, Mari ala Magudala, Salome ni Mari jaw Saak n'gunnom batinjoa bi eke elos efuluŋ Yésu. ² Tihalen fíiyay faufu, m'bujom mej, n'gújaali bi ni fuyah fafu. ³ N'ejail nihi gurorenoro guoh : « Ay mb'ábakenolal me fuval fafu fatoj me gánonum fuyah fafu ? »

⁴ No gučih me, n'gujuh búoh fuval fafu fare mee fúbakenibaken fulaleni. ⁵ Ñer n'gunogen dó ni fuyah fafu, ban n'gutoh ró ánaíne asimoe gájuo gátuay gaave bi to n'guolol, anamo abbañ gaňen gárib ; n'gúholi faŋ. ⁶ Bare áine ahu naagil : « Jambi jújuhulo ; leti Yésu ala Nasaret o gubbaŋ me n'ekurua yay jíñese ? Naiye ni gačet me, alet tale ! Juluj, tiň talu ute to gubaŋenol me. ⁷ Maer jujow iki juoh ulagorol ni pøp Pier Yésu nayabul gayoŋ mbaa Gálile, bo þan jujugol me ti naþi me nalobul yo. » ⁸ Ñer n'gúþurul ni fuyah fafu gutey gukay n'etelen dó májuhuloe ; gáholiil n'gučilil gulobut yo ánoan m'bulago.

Yésu o n'éþur Mari ala Magudala ni uþotoraol
(Mácie 28.9-10 ; Lík 24.13-49 ; Saan 20.11-18)

[9] Tihalen fíiyay faufu, ni bujom babu bo Yésu ailo me ni gaçet me, Mari ala Magudala namundum me ápurul ; n'açila námus me aham siseytane sono futoh ni súuba. [10] Ñer Mari natey ak'agiten yo gaamen me ni Yésu, garoñ dó me ni ñuhul ni ukonj. [11] Bare no guun me búoh Yésu narondonj ban açila Mari najugol, gúinenutol.

[12] Púrto, Yésu nañar ganogor gace gábulie min ápurul mul guce ni bugo gúuba, babu m'bulago bugo n'ejow bi n'ésuh ece yaa baha. [13] Bugo may gubbannobbañ íkiil gugiten yo bugagu ulagora, ban gúinenutil þop.

[14] Búsol, Yésu nápurul upotoraaw gaamme guñen ni an anur bugo ni fitiñ ; ban nannuril mala gáinenutil ni gaakil uinum, mala min gúinenut mee bugagu gajugol me búsol no nailo me ni gaçet me. [15] Aban naagil : « Jujow mof mamu þoomo, jivare Firimfafu Fásüm me bugan bugagu þe. [16] An áinen me, ban nábatisei, þan aþah ; bare an alat me éinen þan ake ni sambun. [17] Waf wauwe waunderuti mee, wo þan ukano me ni guñen gaa bugan bugagu gáinen me : ni gajow gúmbam þan guham siseytane sasu ; þan gulob balober bábulie ni bolil ; [18] gujoh me sunuhunjan ni guñenil, ter gurem bisih, mati sújuil wáfowaf ; guremben me úsotaaw guñenil, þan guhoy. »

*Yésu o n'ebbañ mbaa fatiya émit
(Lík 24.50-53 ; Mukanay 1.9-11)*

[19] No Ataw Yésu alobil me gurim gaugu aban, natebor akay mbal émit ak'anamo ró ni gárib Aláemit. [20] Ñer upotoraaw n'gujow guban babu

þe guke gavare Firimfafu Fásum me. Ataw
nah'arambenil m'burokil, ban nah'akan waf
waunderuti n'ubaj bi egiten maagen mamu maa
bavareeril.]

**Firim fafu fal Aláemit
Bandial: Firim fafu fal Aláemit Bible**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bandial

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2256a388-b3d0-5a86-9a2f-8ea0a837d026